

Univerza v Ljubljani

MOBILNI MODULARNI OTOK ZA GOVEDO NA PAŠI

BREZEC Žan, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje
RANČIGAJ Gal, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje
KOZMAN Eva, Biotehniška fakulteta
SIMEONOV Andreja, Biotehniška fakulteta
SKORUPAN Zala, Ekonomska fakulteta
VODOPIVEC Sara, Ekonomska fakulteta

Ljubljana, 2017

POVZETEK ZA POSLOVODSTVO

Živinoreja je v Sloveniji zelo razvita, saj imamo kar 55.814 kmetij, ki se ukvarjajo z živinorejo. Prevladuje vezana reja 87 %, vendar trend gre v smeri pašništva, saj je vedno bolj pomembno, da se živali dobro počutijo, kar nakazujejo tudi številke, kajti iz leta v leto je vse več kmetij, ki se poslužujejo paše živine. Pašništvo predstavlja kmetom tudi določene težave, kot so premik ter kontrola živine, mobilnost pašne opreme itd. Na podlagi zaznanih težav smo oblikovali koncept novega izdelka **Mobilni modularni otok za podporo paše goveda**. Izdelek reši glavno težavo pašništva, mobilnost opreme ter nadzor živine. Produkt bi bil mobilni in bi ga živinorejec lahko selil iz pašnika na pašnik, ovratnice pa bi mu omogočale nadzor živine (koliko vode ter hrane je zaužila itd.), ki je na paši, v primerjavi s hlevom, zelo otežena. Z novim produktom bi kmet privarčeval veliko časa, ki ga more nameniti vsakodnevnim obiskom živine na paši ter denarja, ki ga porabi za gorivo, da obiskuje pašnike.

Za lažjo predstavbo smo izračunali prihodke od prodaje novega produkta, ocenili stroške izdelave ter prodajno ceno in prišli do ugotovitve, da je prispevek za pokritje kar 33 % in da mora podjetje prodati vsaj 10 proizvodov, da pokrije fiksne stroške.

Glede na inovativnost koncepta menimo, da bi bila uvedba novega produkta uspešna, dobičkonosna in predvsem pa podjetju bi omogočila, da se uveljavi kot tehnološko napreden proizvajalec kmetijskih rešitev, ki bi povečale ugled same blagovne znamke Schwarzmann. Projekt je v celoti izvedljiv in prinaša potencial ter prednosti tako za podjetje kot tudi za živinorejce.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	6
1.1 OPIS PANOGE	6
1.2 PAŠNIŠTVO	7
1.3 PRAVICE IN DOLŽNOSTI V HLEVVU	8
2 STRATEŠKI CILJI	9
2.1 RAST PODJETJA	9
2.2 TRŽNI POLOŽAJ	9
2.3 DRUGI CILJI	10
2.4 SMERNICE	10
2.5 MOBILNI MODULARNI OTOK ZA PAŠO GOVEDA (IZHODIŠČA)	12
3 TEHNOLOGIJA	18
4 KORISTI ZA DELEŽNIKE	19
5 ANALIZA TRGA	19
5.1 SEGMENTACIJA KUPCEV	19
5.2 PREGLED OBSTOJEČE PONUDBE	21
5.3 ANALIZA OBSTOJEČE PONUDBE	23
6 FINANČNA ANALIZA	24
6.1 OCENA OBSEGA POVPRŠEVANJA IN NAPOVED PRODAJE	24
6.2 OCENA STROŠKOV IN PRIHODKOV	24
6.3 TOČKA PRELOMA IN PRISPEVEK ZA KRITJE	27
7 FINANČNA POMOČ/NEPOVRATNA FINANČNA SREDSTVA	28
7.1. NOSILCI KMETIJSKE DEJAVNOSTI	28
7.2. PODJETJA	30
8 TRŽENJSKA STRATEGIJA	32

8.1 IZDELEK	32
8.2 DISTRIBUCIJA	32
8.3 TRŽENJSKO KOMUNICIRANJE	32
9 SKLEP	33
10 VIRI	34
PRILOGE	35

KAZALO SLIK

Slika 1	Delež kmetijskih zemljišč v uporabi	6
Slika 2	Slikovni prikaz ideje	13
Slika 3	Slikovni prikaz ideje – nadzor	14
Slika 4	Slikovni prikaz ideje – spremljanje živine	15
Slika 5	Slikovni prikaz ideje – osnovni modeli	15
Slika 6	Iglu veranda, podjetja Agro Robin d.o.o., za rejo telet na prostem	21
Slika 7	Nadstrešek za pašnike podjetja Schwarzmann	22
Slika 8	Pašne jasli podjetja Schwarzmann	22
Slika 9	Jasli za bale, podjetja Agrocenter	23

KAZALO TABEL

	Str.	
Tabela 1	Število kmetijskih gospodarstev po velikostnih razredih KZU v članicah EU v letu 2013	20
Tabela 2	Število kmetij v Sloveniji z več kot 10 GVŽ, ki se poslužujejo pašne reje živine	24
Tabela 3	Stroški osnovnega koncepta, prodajna cena, bruto marža, dobiček v primeru dveh scenarijev	25
Tabela 4	Prihranki in doba povračila za kmeta s celoletnim pašništvom	26
Tabela 5	Prihranki in doba povračila za kmeta s pol letnim pašništvom	26
Tabela 6	Variabilni in fiksni stroški v primeru osnovnega koncepta ter osnovnega koncepta z ovraticami	28

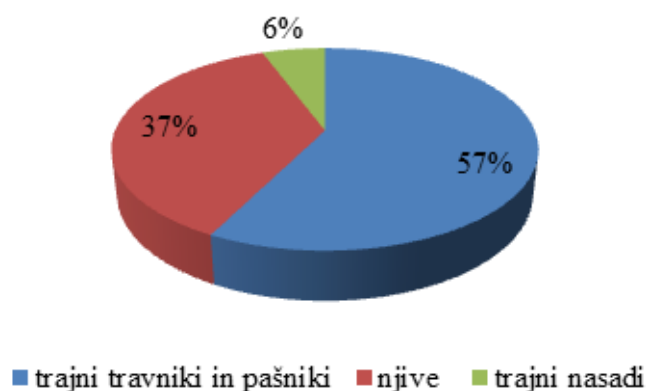
1 UVOD

Prosta reja oziroma pašništvo pomeni veliko več, kot le prost izhod živali iz hleva. Za živali to pomeni bolj zdravo in polno življenje, za kmeta manj dela z nižjimi stroški, za kupce mleka in mesa pa kvalitetnejše končne proizvode. Tudi trendi gredo v smer proste reje na pašnikih, kar lahko povežemo z vedno večjim številom kmetij, ki se odloča za ta način reje živali. Pri projektu smo se odločili, da bomo podrobneje preučili točno določen segment in sicer rejo goveda, za katerega smo na podlagi poglobljenih intervjujev kmetov odkrili precej težav in ovir. Kmetje so si bili enotni glede prednosti proste reje, vsi so namreč poudarili, kako pomembno se jim zdi, da se živali zadržujejo na prostem, saj okolje izven hleva predstavlja bolj naraven in zdrav pristop do reje živali. Vendar pa v večini primerov takšna reja ni mogoča, saj so slovenske kmetije precej razdrobljene in razpršene pašniki so preveč oddaljeni od gospodarskih poslopij, kar pa kmetom otežuje oziroma onemogoča selitev živali in pašne opreme. Odločili smo se, da razvijemo nov, inovativen koncept izdelka, ki bo kmetom omogočal rejo živine na prostem, obenem pa zmanjšal stroške in čas, porabljen za delo v hlevu. Gre za mobilni modularni otok za govedo na paši, ki zadovoljuje štiri osnovne potrebe; zavetje, voda, krma ter nadzor nad živino.

V nadaljevanju bomo podrobneje opisali kmetijsko panogo ter pašništvo, raziskali trg in konkurenco ter opredelili cilje. Sledil bo opis koncepta izdelka ter ekonomika, ki bo razkrila upravičenost in dobičkonosnost novega izdelka.

1.1 OPIS PANOGE

Kmetijstvo je v Sloveniji pomembna panoga, saj kmetijska zemljišča po podatkih iz leta 2013, predstavljajo kar 24,63 % vseh površin (Statistični urad RS, 2017). V Sloveniji je bilo v začetku leta 2016 več kot 70.063 kmetijskih gospodarstev, od tega kar 60.402 tistih, ki imajo po rabi kmetijskih zemljišč pašnike in travnike. Tudi iz slike 1 lahko opazimo, da je med vsemi zemljišči v uporabi največji delež trajnih travnikov in pašnikov.

Slika 1: Delež kmetijskih zemljišč v uporabi (vir podatkov: Zagorc B., 2017)

Struktura kmetijskih gospodarstev se spreminja. Leta 2016, se je v primerjavi z letom 2013 število gospodarstev zmanjšalo za 3,2 %, vendar pa kmetijska gospodarstva redijo za 4,8 % več živine kot v letu 2013, kar kaže na vedno večjo specializacijo panoge. Opazimo lahko procese koncentracije proizvodnje, to pa je predvsem posledica zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev. (Zagorc B., 2017) Trenutno v Sloveniji živino redi 55.814 kmetijskih gospodarstev, slabih 20 % je takih, ki ima več kot 10 glav živine, kar je 2 % več kot v primerjavi z letom 2013 (Kmetijska gospodarstva v letu 2016, 2016).

Živinoreja je prevladujoča panoga v kmetijstvu, saj je v letu 2015 predstavljala 42 % celotne kmetijske proizvodnje, to je 525 mio € (Ekonomski računi za kmetijstvo 2015, 2016). V Sloveniji prevladuje vezana reja živine, saj kar 87 % kmetij prakticira vezano rejo oziroma 70 % živine je pozimi privezane. S prosto rejo in pašo pa se ukvarja 13 % kmetij oziroma 30 % krav je pozimi v prosti reji. Poleti se kar 33 % kmetij poslužuje paše in večina krav se čez noč vrača v hleve (Popis kmetij 2005, 2016). Prevladujoč tip kmetovanja pri nas je bil leta 2013 reja pašne živine, ta obsega 40 % vseh kmetijskih gospodarstev (Struktura kmetijskih gospodarstev 2013, 2016).

Pri vseh vrstah reje je zelo pomembno dobro počutje živali. Iz Programa razvoja podeželja 2014-2020 lahko razberemo, da gre tudi kmetijska politika v tej smeri, da se zagotovi čim višja dobrobit živali. Ta določa, da v vezani reji, kjer kmet nima možnosti izvedbe paše, mora vseeno zagotoviti izpust živine za vsaj eno uro, na površini 5 m²/GVŽ vsaj 200 dni na leto, pri prosti reji pa 3 m²/GVŽ in 24 urni izpust na dan. Živina na paši mora biti izpuščena oziroma na paši od 1. maja do 30. septembra, če vremenske in zdravstvene razmere to dopuščajo (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, 2013). Zakonsko obstajajo omejitve v sami reji živine, ki narekuje, da se mora živina dobro počutiti in je rejec prisiljen zagotoviti najboljše pogoje. Ker gre trend v smeri dobrobiti dobrega počutja živali, ekološke pridelave ter skrbi za okolje, tudi paša živine vedno bolj narašča.

Povprečna površina travnikov in pašnikov je 4,6 ha, kar pomeni, da so pašniki zelo razpršeni in razdrobljeni. Razdrobljenost pašnikov otežuje pašo in samo selitev živine na druge pašnike, saj so le ti lahko zelo oddaljeni med seboj, zato imajo živinorejci težave s selitvijo pašne opreme na druge pašnike.

1.2 PAŠNIŠTVO

Travniki in pašniki, še posebej na dobrih rastiščih, dajejo krmo, ki je po vsebnosti in hranilnih snovi zelo ugodna in bogata ter lahko v celoti pokrije potrebe po teh snoveh v prehrani goveda in drobnice. Sama paša zmanjša delovne obveze rejca živine in stroške veterinarskih storitev ter proizvodne stroške in stroške skladiščenja krme. Paša ponuja hrano za živino z večjo hranilno vrednostjo, kar izboljšuje imunski sistem živine. S

pašništvo se omejuje zaraščanje kmetijskih površin tam, kjer intenzivnejša prireja zaradi slabših pogojev kmetovanje ni mogoča.

Pri paši živali različnih starosti, spola in velikosti je potrebno uskladiti način paše, velikosti pašnikov, črede in potrebe živali. Splošna ugotovitev o prezimovanju na pašniku je ta, da so živali bolj zdrave in da je njihova življenjska moč večja.

Velja pa na pašnikih predpisana obtežba. Povprečno je vrednost obtežbe (število živali na hektar pašnika) 2 GVŽ/ha, torej je na kmetijskih gospodarstvih, velikosti od 0-10 ha dovoljeno imeti 0-20 GVŽ.

Krma in voda

Slabo strukturo paše in nizko suho snov rešujemo s krmljenjem sena, slame ali uvele travne silaže.

V času, ko ruša ne raste, to je lahko tudi poleti in ne samo pozimi, je potrebno živali na pašniku oskrbeti s krmo. Poleg krmljenja je zelo pomemben dostop do pitne vode. Problem lahko nastopi v mrzlem zimskem času, saj voda zmrzne.

Zavetje

Umetna in naravna zavetja ščitijo živali ob negativnih vremenskih pogojih. V primeru, da na pašniku ni naravnih zaščit (terase, grmovje, drevesa), moramo to zagotoviti z različnimi vetrologi, slamnatimi balami, nadstreški.

Prihodnost pašništva

Eni izmed upravičenih stroškov ukrepa Programa razvoja podeželja so tudi stroški postavitve pašnikov in obor ter nakup pripadajoče opreme za nadzorovano pašo domačih živali oziroma reje gojene divjadi.

Za pašno kmetijstvo v Sloveniji je namenjenih kar nekaj subvencij. Različne občine objavljajo razpise za sofinanciranje urejanja pašnikov (več v poglavju Finančna pomoč).

1.3 PRAVICE IN DOLŽNOSTI V HLEVU

Dnevne potrebe živine (za 1 GVŽ):

- ure spanca, 7,5 ur počitka,
- 40 L pitne vode pozimi, 100 L poleti - napajalniki,
- 30-40 kg krme (silažna trava in kuzuza, suha krma; količina šrota in krmil odvisna od produktivnosti krav molznic) – čiste, suhe, dovolj velike jasli,
- suho in čisto ležišče,
- zavetje,
- molža vsaj 2x - molzišče,
- očohavanje delov telesa, ki si jih sama ne doseže - grmovje, robovi, krtače.

Dnevna opravila kmetovalca:

- čiščenje ležišč in nastiljanje (gnoja – odvisno od vrste ležišč in nastilja),
- krmljenje (2 krmna obroka dnevno; zjutraj in zvečer, najbolje je, da ima krmo na voljo skozi cel dan),
- dokrmeljevanje s krmili (avtomatski krmilnik – večkrat na dan),
- stalen dostop do pitne vode,
- stalen dostop do krtače,
- molža 2x,
- napajanje telet z mlekom,
- nadzor vsaj dvakrat dnevno, ko se opravljajo dela v hlevu, sicer obhod čez hlev tudi čez dan (potencialne telitve, gonja, počutje, obnašanje, zdravstveno stanje, omogočanje svežega zraka, zadostne svetlobe, čiščenje napajalnikov).

Občasna opravila:

- osemenjevanje krav v pojatvi – morajo biti zaprte za lažji dostop in umiritev,
- premik živali v skupine (telice po pojatvi v čredo krav, presušitev krav pred telitvijo, odstavljanje teličkov, bike po teži, starosti, obolele v poseben prostor, itd.) z vrvjo,
- korekcija parkljev – posebni uslužbenci, striženje repov,
- prilagajanje hleva letnim temperaturam; zagotavljanje optimalnih pogojev – zastiranje, preprečevanje prepaha (protivetrna mreža, lamelne zavese, okna, vrata,
- premik živine iz/na pašnik – preko montažnih žičnih ograd pod napetostjo.

2 STRATEŠKI CILJI

2.1 RAST PODJETJA

Podjetje bi lahko z uvedbo ter prodajo novega izdelka povečalo prodajo in rast na tujih trgih na področju tehnološko naprednejših kmetijskih rešitev. Povečala bi se prodaja tudi ostalih njihovih izdelkov in bi lahko nova znanja uporabljalo tudi na drugih področjih ter izdelkih. Na tak način bi podjetje z organsko rastjo postajalo vse večje in pridobivalo znanja iz področja tehnologije.

2.2 TRŽNI POLOŽAJ

Cilj izdelka bi bil povečati tržni delež podjetja Schwarzmann in zajeti več segmentov na področju kmetijstva. Cilj podjetja bi bil ponuditi standardiziran personaliziran izdelek, saj bi na tak način zajeli večje število potencialnih kupcev, namreč vsaka stranka bi si ga opremila po svojih individualnih potrebah, sama osnova pa bi bila standardna. Podjetje bi se z novim izdelkom, ki zajema tudi ovratnice za nadzor živine, lahko na

trgu uveljavilo kot tehnološko napredno podjetje, ki skrbi za dobrobit kmeta, živali in okolice.

2.3 DRUGI CILJI

Dopolnitev skupine izdelkov oziroma razširitev izdelčne skupine in se na novo pozicionirati kot tehnološko naprednejše podjetje na področju kmetijske pašne opreme. Cilj podjetja je zapolniti vrzeli v proizvodnji, ko je pomanjkanje naročil, slabo vreme in nezmožnost opravljanja montaž na terenu.

2.4 SMERNICE

- izboljšanje obstoječega izdelka in istočasno ponuditi ter izdelati popolno novost,
- povečati ugled blagovne znamke Schwarzmann in se repositionirati kot tehnološko napredni proizvajalec pašne opreme za živinorejo,
- uporaba boljših in naprednejših tehnologij, ki predstavljajo dobro smer nadaljnega razvoja podobnih novih izdelkov in razširitev asortimana,
- pomoč kupcu pri vsakdanjih opravilih na paši ter omogočiti živini kakovostno pašo,
- z novim izdelkom vstopiti na tuje trge in pridobiti večji tržni delež na področju pašništva v tujini.

Na podlagi opravljenih raziskav, analiz in opaženih problemov smo pričeli z določanjem izhodišč za izdelek, ki bo odgovarjal na zaznane potrebe. Izmed vseh opaženih težav, ki jih kmetje zaznavajo v povezavi s pašo živine na pašnikih, smo izbrali najbolj ključne in si iz njih zastavili izzive. Primarna in najpogostejša težava, ki smo si jo želeli rešiti, je razpršenost pašnikov okoli kmetijskih gospodarstev. Za primarni problem smo razpršenost označili zaradi nadaljnjih izzivov, ki so posledica tega.

Razpršenost pašnikov

Na kar dvanajstih kmetijah od petnajstih, kjer smo opravili kontekstualne intervjuje, smo zaznali razpršenost pašnikov v okolici kmetije kot enega ključnih problemov, ki otežujejo delo lastnikom živine ali pa jih celo odvrta od tega, da bi se lotili pašništva oziroma, da bi ven na pašo vodili večje število živali. Prav pri vseh kmetovalcih smo zaznali željo po paši goveda, v večini primerov iz naklonjenosti do dobrobiti živali in bolj naravne reje, v nekaj primerih pa iz želje po znižanju stroškov reje živine. Kakšne ovire razpršenost pašnikov povzroča kmetovalcem, smo zaokrožili pod dva naslova - mobilnost in nadzor.

Mobilnost

Pri paši je selitev živine pomemben del procesa, saj je potrebno čredo, zaradi obnove travne ruše, prestavljati iz čredinke v čredinko. Krajše je trajanje zasedbe, boljše je za pašnik, saj se lahko zelinje hitreje obrašča in manj je gaženja. Če pustimo čredo na večji površini več dni, lahko ob slabši kakovosti zelinja, živali pasejo zelo prebiralno, kar pa je slabo, saj za čredo ostaja staro zelinje.

Za rejo goveda je potrebna oprema, od tiste zelo osnovne, ključne za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb živine, do tiste dodatne opreme za dobro počutje živali. Osnovne so potrebe po vodi, hrani in zavetju. Ker paša v primerjavi s hlevsko rejo poteka na večjih površinah, kjer je potrebno živino seliti in s tem premikati tudi opremo, se rejci povečini nagibajo k zadovoljevanju le osnovnih potreb goveda. Opremo za zagotavljanje tega v največ primerih izdelajo kar sami ali pa uporabijo izdelke, ki so sicer odpadki oziroma so že odslužili svojo primarno funkcijo (kad na pašniku namesto korita za vodo), kar smo opazili med obiski na kmetijah po celi Sloveniji. Ostali uporabljajo opremo, ki je namenjena uporabi v hlevu in jo prenesejo na pašnik brez upoštevanja specifičnih potreb in izzivov drugačnega okolja in situacije reje.

Lastniki kmetij so zato primorani po pašnikih premikati opremo, ki temu ni namenjena, na pašo voditi manjše število živine ali pa se paši kar v celoti izognejo. Na nobenem od pašnikov nismo zaznali "dodatne" opreme za govedo, se pravi opreme, ki ni nujno potrebna, ima pa lahko velik doprinos za dobrobit in počutje živali. Eden od naših izzivov oziroma izhodišč bo zato mobilnost produkta, ki ga bomo načrtovali.

Nadzor

Poleg tega, da so zemljišča, namenjena za pašo, razkropljena po okolici kmetijskih gospodarstev, so v veliki večini primerov oddaljena od hleva in objektov, kjer se nahaja lastnik ali osebje. Oddaljenost pašnika od kmetije lahko znaša tudi po par deset kilometrov, kar otežuje nadzor nad živino, ki se pase. V hlevu kmetovalec to opravlja veliko lažje, saj se živali nahajajo blizu in v enem prostoru. Ker imajo omejen prostor za gibanje, je tudi lažje spremljati vse potrebno pri živini. Lastniki pri živini spremljajo porabo vode, krme in splošno počutje ter zdravje živali. Na paši je z opremo, ki jo najdemo na trgu, to praktično nemogoče, spremljanje živali s prisotnostjo človeka pa bi bilo, glede na porabljen čas za izvajanje aktivnosti, finančno zahtevno. Kljub temu, da lahko na pašnik namestimo kamero, to ni pravi način za spremljanje zgoraj naštetih stvari. Težava je v tem, da bi moral biti nekdo vedno prisoten pri ekranu in beležiti opaženo. Poleg tega pa tudi kmetovalci sami pravijo, da je pri živali vsaj vsake toliko potreben osebni stik in si tega želijo ohraniti.

2.5 MOBILNI MODULARNI OTOK ZA PAŠO GOVEDA (IZHODIŠČA)

Preko zgoraj naštetih opažanj smo prišli do izhodiščnega koncepta, ki ga lahko opišemo v enem stavku - **Mobilni modularni otok za pašo goveda**. Gre za prvi izdelek, ki prenese vse prednosti hleva na pašnik.

Pri zasnovi izdelka, smo se opirali na štiri temeljne stebre za pravilno načrtovanje hleva, za katere menimo, da so zelo pomembni tudi na pašniku:

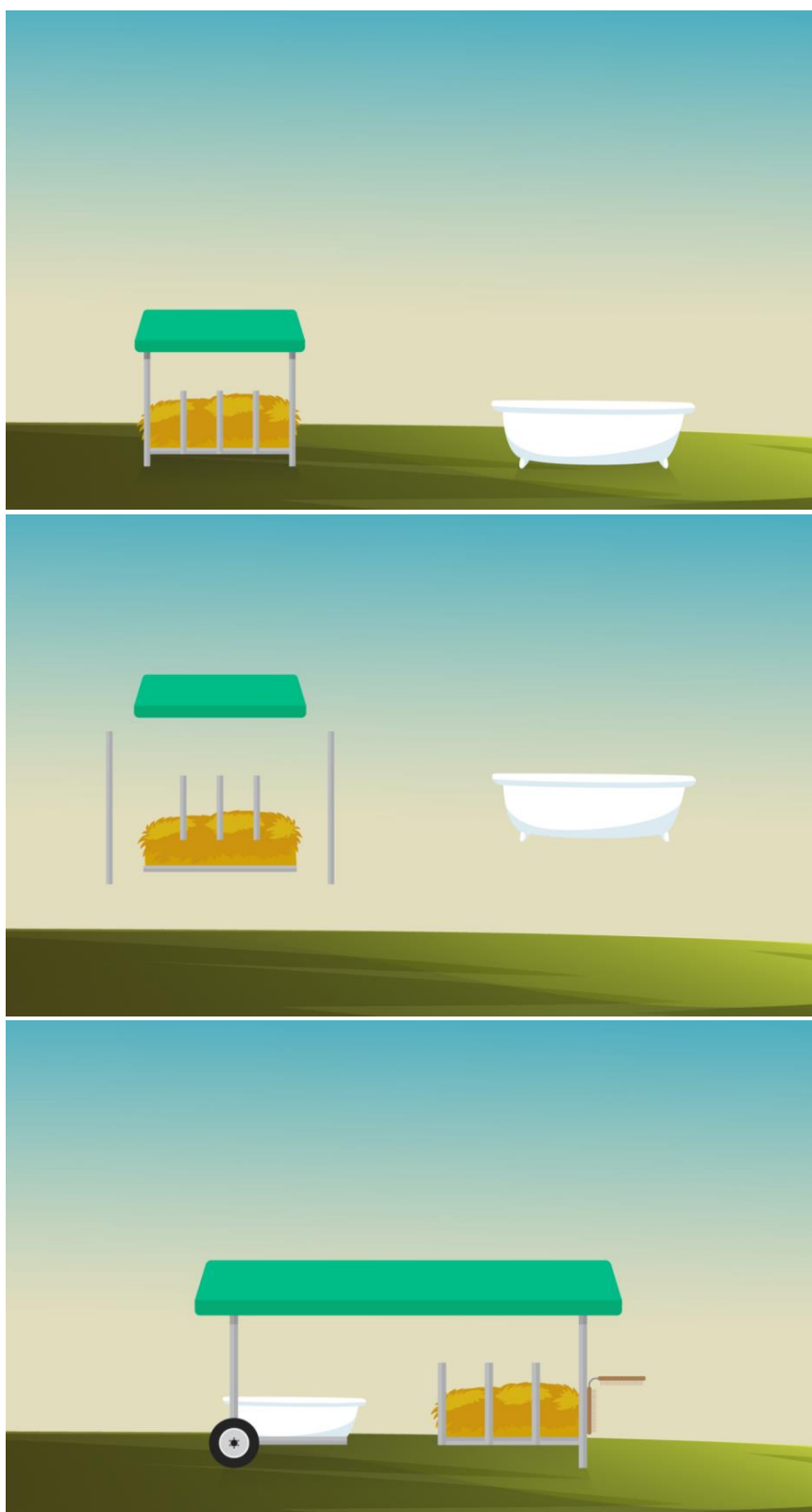
1. udobje živali
2. delovna učinkovitost
3. prilagodljivost in razširljivost
4. gospodarnost (strošek) (Golob, 2014)

Zasnova izdelka je zelo preprosta. Pri načrtovanju bomo vzeli vse osnovne elemente, ki so potrebni za dobro pašo, jih zložili na obstoječo konstrukcijo, ki bi drugače sestavljala le jasli ali kakšen drug samostojen produkt in vse skupaj postavili na kolesa, ki bodo omogočala premikanje s traktorjem, štirikolesnikom, nakladačem in drugimi delovnimi stroji.

Kot nujne za pašo smo prepoznali štiri potrebe:

1. Potreba po zavetju za živali
2. Potreba po vodi
3. Potreba po krmi
4. Potreba po nadzoru nad živalmi

Osnovni izdelek zato ponuja neko obliko zavetja za živali, omogoča napajanje z vodo in hranjenje s krmo, lastniku pa s pomočjo elektronskih ovratnic omogoča nadzor nad živalmi.

Slika 2: Slikovni prikaz ideje (VIR: delo skupine).

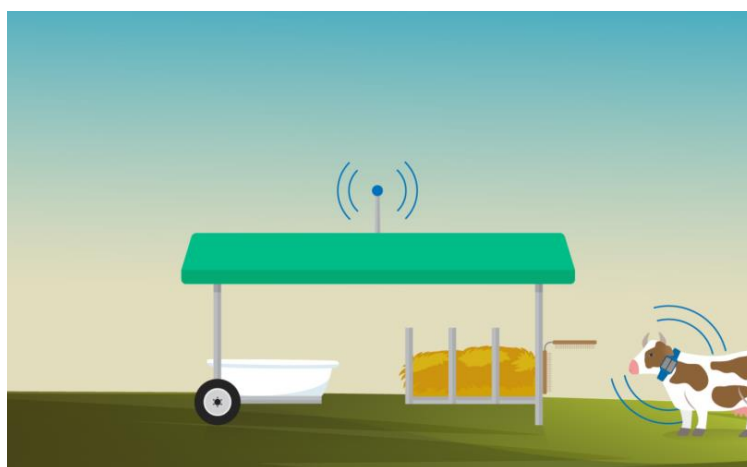
Ena enota izdelka je namenjena 15 - 20 glavam živine, saj smo na podlagi povprečne velikosti kmetij ugotovili, da je to najprimernejši izdelek za slovenski trg. Vsak otok bo kupljen s številom ovratnic glede na število glav živine, ki jih bo oskrboval. Opremljen bo s cisterno ali cisternami, s kapaciteto 2000 l vode. V poletnem času namreč krava spije do 100 l na dan, pri 20 glavah to nanese na 2000 l. Prav tako bo pri krmišču potrebno upoštevati kapaciteto, ki se nanaša na 20 glav živine, ki jo enota oskrbuje.

Za ovratnice smo predvideli tehnologijo, ki bo lastniku omogočala spremljanje treh informacij:

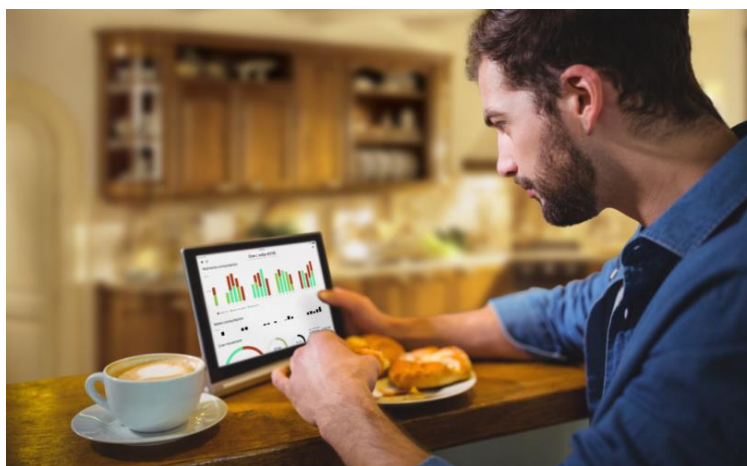
1. Količina zaužite voda
2. Količina zaužitih hranil
3. Sledenje gibanju živali

Lasniki živine so namreč izpostavili, da je za dobro gospodarjenje in ravnanje z živaljo nujen vpogled v količine zaužite hrane in vode, po drugi strani pa spremljanje obnašanja in gibanja živali iz razlogov zaznavanja stanja živali in vidika varnosti, npr. za primer pobega živali, bi lahko lastnik nastavil območje, izven katerega gibanje živali ni omogočeno. V primeru izhoda živali iz območja ga alarm na pametnem mobilnem telefonu ali pa na spletni aplikaciji preko računalnika opozori na nepravilnost.

To za kmetovalca pomeni celo boljši vpogled v stanje živine kot v večini današnjih hlevov, kljub oddaljenosti od lokacije živali. Potrebni je manj obiskov pašnika za vzdrževanje dobrega fizičnega zdravja, kar je ključnega pomena. Kmetovalci so namreč govorili o primerih, kjer je na pašnikih prišlo do smrti živali in ob tem velike finančne izgube izključno zaradi slabega nadzora. Če bi zaznali potrebo po še bolj natančnem nadzoru fiziološkega stanja živali, bi lahko ovratnicam dodali tehnologijo za spremljanje vitalnih znakov in opozarjali lastnika na morebitne nevarnosti, npr. v primerih vročine ali bolezni živali

Slika 3: Slikovni prikaz ideje – nadzor (VIR: delo skupine).

Slika 4: Slikovni prikaz ideje – spremljanje živine (VIR: delo skupine).

Naš osnovni model otoka tako ponuja:

1. Zavečje za živali
2. Napajanje z vodo
3. Krmljenje in dokrmljevanje
4. Krtače za dodatno udobje
5. Nadzor živali na daljavo

Slika 5: Slikovni prikaz ideje – osnovni modeli (VIR: delo skupine).

Glavna izhodišča bomo v naslednjih odstavkih razdelali po besedah v naslovu v vrstnem redu, kot smo prihajali do ugotovitev in odločitev: **Paša goveda z mobilnim modularnim otokom.**

Paša

Naša prva odločitev je bila, da se usmerimo v pašo, že v prvih opravljenih intervjujih s kmetovalci smo ugotovili, da bi si jih večina želela usmeriti v pašo. Ta želja izhaja iz dveh glavnih motivacijskih faktorjev - bolj naravna in cenejša reja.

Naravno rejo lahko razdelimo še na dva interesa, pri nekaterih kmetovalcih smo zasledili le enega od njiju, pri drugih oba, vsi pa lahko imajo korist iz obeh naslovov. Naravna reja namreč pomeni drastično boljše pogoje za živali, po drugi strani pa kvalitetnejše izdelke - hrano za kupca, za katero vemo, da je dandanes zelo cenjena in dosega višje cenovne razrede.

Nekaj lastnikov kmetij s pašo goveda je izpostavilo cenovni vidik tega načina reje, po drugi strani pa so povedali tudi, da to zahteva kar nekaj logističnih izzivov in omejitev, kot smo opisali pod naslovoma Mobilnost in Nadzor.

Zaznali smo še en motivacijski faktor, ki je vplival na odločitev za pašo - poostritev direktiv za hlev. Marko Zavladal s kmetije na Krasu nam je povedal: "Prej sem sicer imel hlev, ampak so se direktive preveč zaostrele in sem se odločil da bom imel samo še prosto rejo."

Na splošno smo pri celotni raziskavi o paši ugotovili, da je področje bogato z izzivi za skupino kot smo mi in da je panoga zaželjena tako pri izvajalcih, kot pri posrednikih, kot so npr. kupci živil. Vse je vodilo v odločitev, da se usmerimo v ta način reje.

Govedo

Naslednje izhodišče je vrsta živali na paši. Skozi raziskavo različnih vrst živali v povezavi s pašo, predvsem pa spet na podlagi intervjuvanja kmetovalcev, smo prišli do ugotovitev, da je govedo najzahtevnejša žival, kar se tiče oskrbe, zahteva namreč največ človekovega dela in prisotnosti pri reji. Zahtevna pa je tudi zaradi dejstva, da je to največja žival, ki jo slovenski rejci pasejo. Zaradi tega se preprosto pojavi tudi največ problemov v povezavi z opremo in s tem več priložnosti za umeščanje izdelka v to panogo.

Mobilnost

O mobilnosti smo že spregovorili. Mobilnost kot rešitev so izpostavljali že kmetovalci sami v pogovorih o problemih, ki jih opažajo pri paši goveda. Kot ključni in največji zalogaj med problemi se je zagotovo pokazala oddaljenost in razkropljenost pašnikov v relaciji do kmetijskega gospodarstva. Mobilnost je edini učinkovit odgovor na te težave in zato tudi naše izhodišče, ki nas tudi dobro razlikuje od vseh ostalih rešitev na trgu.

Modularnost

Na tej stopnji smo bili pri konceptnih izhodiščih, ki izdelek opisujejo kot “mobilni otok za pašo goveda”. Začeli smo razmišljati o dostopnosti izdelka in ugotovili dva dejavnika, ki definirata, ali bi se nekdo odločil za nakup. Prvi je finančni vidik, drugi pa je problem prilagajanja različnim potrebam različnih kmetijskih gospodarstev.

Kar se tiče finančnih zmožnosti, smo ugotovili, da so kmetovalci kar omejeni s sredstvi, zato smo se vprašali o odločitvi o investiciji v tak izdelek. Izdelek oziroma koncept lahko po pogovorih s kmetovalci ocenimo kot smiselno investicijo, ki odtehta vložek na prihranku z logistiko, delom in številčnosti opreme na pašnikih. Vseeno pa smo zaznali, da bi si kmetje želeli še nekako olajšati odločitev za vložek.

Težava prilagajanja nam je bila jasna, saj smo na 15 obiskanih kmetijah opazili dokaj podobne težave s katerimi se soočajo, kljub velikemu razponu v številu živine in površini pašnikov. Obiskali smo kmetije z le 11 glavami živine, pa take s 130 glavami, nekatere le s 5 hektari zemljišč, pa kmetije z več kot 65 hektari zemljišč. Področja, kjer se kmetije nahajajo, se razlikujejo tudi po naklonih površin, po vegetaciji, po podnebju in podobno. Ker gre za reševanje podobnih težav v tako raznolikih okoljih, smo začeli z raziskovanjem o prilagodljivosti izdelka in se odločili za modularnost.

Modularnost izdelka omogoči prilagajanje izdelka na vse zgoraj naštetih razlike med okolji, ob enem pa rešuje še finančno dostopnost za kmetovalce. Izdelek tako omogoča spreminjanje in dodajanje funkcij in kapacitete z dodajanjem in odvzemanjem modulov, hkrati pa lastniku omogoči postopen dokup opreme in postopno nadgradnjo otoka, s tem pa postopno investicijo oziroma investicijo “na obroke”.

Na kaj moramo biti še pozorni?

Zasnovana izhodišča za koncept smo umestili v različne situacije uporabe in te predstavili tudi potencialnim lastnikom kmetovalcem. Našli smo točke na katere bomo morali biti pozorni pri snovanju izdelka:

Samooskrba otoka in dovod vode:

Ker je oskrba živali z zadostno količino kakovostne pitne vode, eden izmed najpomembnejših ukrepov gospodarne reje, je potrebno upoštevati vse parametre za dobrobit živali. Dnevna potreba pri dobri molznici znaša okoli 100 litrov vode na dan, pri 400-500 kg pitancu pa okoli 50 l/dan. Seveda pa so potrebe po vodi pri višjih temperaturah višje za četrtno. Tako se bo na otoku dnevno porabilo tudi do 2000 l vode za pitje.

Voda za napajanje mora biti enake kakovosti kot pitna voda za ljudi (čista, brez okusa, brez škodljivih snovi), optimalna temperatura vode pa se giblje med 10°C in 18°C. Do enote lahko pride voda na več načinov - z vodovodom, s prevažanjem cisterne in z zbiranjem in filtriranjem deževnice. Potreben bo premislek o različnih pogojih in potrebah uporabnika, večina vodovoda nima razpeljanega do pašnika, za zbiranje vode je potrebno preračunati učinkovitost s pomočjo podatkov o površini strehe in količino

padavin v različnih podnebjih. Predvidevamo, da samo zbiranje deževnice ne bo dovolj za oskrbo 20 glav živine. Ker moramo pri prosti reji zagotoviti na vsakih 16-20 glav eno napajalno mesto, bo na mobilnem modularnem otoku zadostoval že en napajalnik. Ta mora biti postavljen tako, da je gladina vode približno 85 cm visoko (od stojne višine). Pretok vode mora biti prilagojen živali, te pa lahko, ob zadostni količini in kakovosti vode, popijejo 20 l vode na minuto.

Za zagotovitev te temperature v zimskem času na pašniku, si pomagamo s toplotno izolacijo cevi ali z različnimi sistemi gretja, obenem pa ne smemo pozabiti, da potrebujemo na zmrzovanje odporen napajalnik, saj bo mobilni modularni otok za pašo goveda omogočal pašo in izpust živali tudi pozimi (Golob, 2014).

Krmilna miza:

Ko govedo pri prehranjevanju stoji pri miru, je potrebno površino, s katere pobira krmo postaviti vsaj 15 cm, še bolje pa nad 20 cm višje od stojne višine, zato krmilna miza ne sme biti postavljena previsoko (Golob, 2014).

Stabilnost:

Pri kmetijah smo zaznali različna okolja, kjer se pašniki nahajajo. Za zagotavljanje stabilnosti bomo morali biti pozorni na različne naklone tal, sunke vetra v odnosu z večjimi površinami na produktu in trdnost tal v odnosu do razporeditve teže izdelka.

Mobilnost:

Glede na razlike med področji, kjer se nahajajo kmetije, smo naleteli na zelo različne naklone, trdnost tal in razne ovire na pašnikih, zato bo potrebno preigrati različne situacije in izdelek primerno opremiti s funkcionalnimi elementi za mobilnost.

3 TEHNOLOGIJA

Podjetje Schwarzmann bi za izdelavo omenjenega novega izdelka v celoti uporabilo obstoječo tehnologijo in znanje kot pri izdelavi svojega že obstoječega izdelka - nadstrešek za na pašo, ter dodalo nekaj nove tehnologije. Glede na to, da bi izdelek poleg osnovne platforme, omogočal tudi tehnološko naprednejše komponente, bi se podjetje lahko uveljavilo kot visoko tehnološko podjetje v programu kmetijstva in ponudilo strankam tehnološko zelo napredne rešitve in nadgradilo že obstoječi izdelek nadstrešek za na pašo, ki bi v večji meri omogočal reševanje ključnih problemov kmeta.

4 KORISTI ZA DELEŽNIKE

Prednosti, ki jih izdelek prinese živali:

- stalnost (čeprav se menjuje prostor paše, objekti ostajajo enaki),
- ponujene enake možnosti, kot v hlevu (žival svoje potrebe opravlja na isti način, kot v hlevu; to je še večja prednost tam, kjer so živali del leta na paši, del pa v hlevu).

Prednosti, ki jih izdelek prinese kmetu:

- preprosta uporaba,
- ker je izdelek mobilni, potrebuje samo enega, ne potrebuje več kosov opreme za na pašo,
- mobilnost nam omogoča, da ga lahko kmet redno prestavlja, s tem pa se izogne pretiranemu gaženju goveda na enem mestu,
- večji nadzor nad živino,
- večja dobrobit za živali,
- prihranek časa.

Prednosti, ki jih izdelek prinese družbi:

- večja dobrobit za živali,
- lepši izgled na pašnikih (izdelek je lepši kot samostojne izvedbe),
- omejevanje zaraščanja površin.

5 ANALIZA TRGA

5.1 SEGMENTACIJA KUPCEV

Uporabnike izdelka lahko razdelimo v tri večje segmente. Za segmentacijo smo dobili analitične osnove z intervjuji, s katerimi smo izvedeli, katere kmetije bi bile relevantne za naš proizvod in bi jim potencialno lahko koristil.

Ekološke kmetije

V Sloveniji je več kot 2000 ekoloških kmetij, ki obdelujejo 6 % vseh KZU. Na ekoloških kmetijah se je v letu 2010 redilo 4 % celotnega goveda v Sloveniji (Stele A. & Žaucer I., 2013). V letu 2015 se je ekološka reja goveda povečala za 12 % v primerjavi z letom 2013 (Ekološko kmetijstvo 2015, 2016).

Segment ekoloških kmetij je relativno velik in se z leti veča, saj kmetije vedno bolj težijo k ekološki pridelavi in vzreji živine zaradi naraščajočega trenda zdravega življenja in čistega okolja. Ekološke kmetije imajo v večini pašništvo, saj je to najnaravnejši način vzreje živine, zato so potencialne uporabnice naše platforme.

Kmetije do 10 ha zemljišč

Naš izdelek je primeren za kmetije, ki imajo svojo živino na paši in je njihova velikost zemljišč nekje do 10ha. Kot je razvidno iz Tabela 1, je v Sloveniji kar 83,6 % kmetijskih gospodarstev, ki imajo do 10 ha zemljišč in največji delež KZU predstavljajo travniki in pašniki.

V omenjen segment uporabnikov spadajo kmetijstva, ki imajo celoletno pašo in kmetijstva, ki imajo le sezonsko pašo. Segment takih kmetij je v Sloveniji zelo velik in prevladujoč. Skoraj 60 % kmetij ima le do 5ha zemljišč, kar je relativno veliko v primerjavi z ostalimi državami EU. Zemljišča so v Sloveniji velikokrat zelo razdrobljena in oddaljena, kar še posebej velja pri kmetijah, ki imajo malo ha zemljišč in posledično morajo pašno usmerjena kmetijska gospodarstva pogosteje seliti svojo živino na druge pašnike, saj se le ti ne morejo tako hitro zaraščati. Segment takih kmetij je vsekakor relevanten za naš izdelek, saj bi olajšal delo in samo selitev goveda na takšnih kmetijah.

Kmetije nad 10 ha zemljišč

Kmetij, ki imajo nad 10 ha zemljišč, je v Sloveniji, po podatkih iz leta 2013, ki so prikazani v Tabela 1, 16,4 %. Segment ni tako majhen in se srečuje s podobnimi problemi kot kmetijska gospodarstva z manjšim obsegom zemljišč.

Tabela 1: Število kmetijskih gospodarstev po velikostnih razredih KZU v članicah EU v letu 2013 (VIR: KIS)

	Število kmetijskih gospodarstev po razredih KZU (%)					
	0-5 ha	5-10 ha	10-20 ha	20-50 h	nad 50 ha	skupaj
Nemčija	7,7	15,8	20,9	25,3	30,3	100
Nizozemska	25,5	14,3	15,3	27,2	17,7	100
Avstrija	30,3	17,5	21,7	22,4	8,1	100
Latvija	41,8	19,9	19,6	11,7	6,9	100
Poljska	54,2	21,7	14,7	7,2	2,2	100
Slovaška	56,1	13	10,1	6,8	14,1	100
Italija	58,6	17,1	11,4	8,4	4,5	100
Slovenija	59,7	23,9	11,3	4,3	0,7	100
Hrvaška	69,3	15,7	8	4,4	2,5	100
Romunija	92,1	5,4	1,4	0,5	0,6	100

5.2 PREGLED OBSTOJEČE PONUDBE

Pri pregledu obstoječe ponudbe smo na podoben koncept izdelka našli le iglu verando, ki pa omogoča krmljenje le manjše živine, v nadaljevanju opisujemo tudi nekaj ostale, nekoliko manj kompleksne ponudbe.

Agro Robin d.o.o., Moj hlev

Iglu veranda/iglu vrt za rejo telet na prostem (5 x 5 x 2,5 m)

Mobilno, praktično, nizki stroški. Vodilo podjetja je upoštevati želje kmetovalcev in rejcev. Upoštevajoč navedeno so združili možnosti in želje rejcev v ponudbo tega izdelka.

Postavitev na betonsko podlago, premično, enostavno za čiščenje in vzdrževanje, enostavna možnost dograjevanja, maksimalna obstojnost, zaščita pred vremenskimi vplivi, možnost izbire različnih velikosti iglujev z ogrado, konstrukcija s streho.

Za 15 telet, s samozaporno krmno pregrado, nagibno korito, kljuka za premikanje konstrukcije.

Cena: 10.790 €

Slika 6: Iglu veranda, podjetja Agro Robin d.o.o., za rejo telet na prostem (VIR: splet)

Schwarzmann

Nadstrešek za pašnike

Streha je prekrita s svetlobo prepustno ponjavo bele barve. Ponjava (Sattler-Avstrija) je izjemno obstojna in odporna na točo. Končnici in bočni steni sta odprti. Na eni končnici je vdelan krmilnik za bale, nad katerim sta nameščena dva zbiralnika za vodo, ki sta

povezana z dvema napajalnikoma ob krmilniku. Konstrukcija je pritrjena na podlago s posebnimi kovinskimi sidri. Betoniranje ni potrebno.

Nadstrešek je v celoti razvit in izdelan v Sloveniji. Za postavitev ni potrebno gradbeno dovoljenje.

Cena: 6 x 6 m: 2.360 €,

10 x 10 m 4.190 €

Slika 7: Nadstrešek za pašnike podjetja Schwarzmann (VIR: splet)

Pašne jasli

Pašne jasli za dodajanje suhe krme in krmil govedi na pašniku. Izdelane so z vročepocinkanega jekla, ter prekrite s pvc ponjavo avstrijskega proizvajalca Sattler.

Krmilnica se polni preko snemljivih vrat, ki so nameščene na dveh nasprotnih straneh. Prevažanje krmilnice na pašnik je mogoče s pomočjo tritočkovnega priklopa oziroma s pomočjo čelnega nakladača. Krmilnico je mogoče tudi enostavno razstaviti na več manjših elementov.

Cena: 1.329,80 €

Slika 8: Pašne jasli podjetja Schwarzmann (VIR: splet).

Agrocenter, Šebenik

Jasli za bale (2,12 x 2,12 x 2,5 m)

12 krmnih mest, univerzalne jasli za konje in goveda, primerno za okrogle in pravokotne bale dolžine oz. premera do 1,8 m, zelo stabilna izvedba, visoka trdnost materiala, 2 stranici se zlahka odpreta za polnjenje, višinsko nastavljiva korita (prilagajanje višini živali) tritočkovna vezava, zelo majhne izgube krme, dobava v kompletu, ki vključuje krožno zaščito strešnih robov.

Cena: cca. 1.200 €

Slika 9: Jasli za bale, podjetja Agrocenter (VIR: splet).

5.3 ANALIZA OBSTOJEČE PONUDBE

Iglu in nadstrešek: za določene kategorije živali, predrago, nadstrešek ni mobilnen, iglu zahteva betonsko podlago ter nima možnosti samooskrbe z vodo in elektriko.

Jasli: zadovoljuje zgolj eno ali manj potreb (samo krmišče...), nima specializiranega pomena, nima možnosti samooskrbe z vodo in elektriko, premajhno, ob ekstremnem vremenu je krma mokra.

Z našim »otokom« smo vse te pomanjkljivosti odpravili in razvili koncept za izdelek, ki bo vseboval vse, kar potrebuje živinorejec za pašništvo, da bo živina zdrava in dobro rastla.

6 FINANČNA ANALIZA

6.1 OCENA OBSEGA POVPRŠEVANJA IN NAPOVED PRODAJE

V Sloveniji je kar 11.163 kmetij, ki imajo nad 10 glav živine, 13% oziroma cca. 1.451 je takih, ki se poslužuje paše čez celo leto in 33% oz. 3.684 kmetij se poslužuje paše samo po leti. Za naš proizvod je relevanten trg v obsegu 5.135 kmetij, kar za Slovenijo ni zanemarljiv vzorec. Podatki so razvidni iz **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.** Na podlagi 15 poglobljenih intervjujev smo zaznali veliko težav ter problemov s katerimi se srečujejo kmeti in na podlagi težav smo oblikovali koncept novega izdelka **Mobilna modularna platforma za podporo paše goveda** in testirali trg. Vrnili smo se k vsem petnajstim intervjuvanim in jih povprašali za mnenje o izdelku, ceni in pripravljenosti za nakup. Kar 12 intervjuvanih je pokazalo zanimanje za izdelek, bili so mnenja, da je izdelek priročen, zanimiv in bi jim definitivno olajšal delo in omogočil živini boljšo pašo, 8 od njih pa bi bilo pripravljenih izdelek kupiti in ga testirati. Intervjuvanim smo za občutek podali informativni izračun prihrankov, ki bi jim jih prinesel naš koncept (Tabela 3 in Tabela 4).

Tabela 2: Število kmetij v Sloveniji z več kot 10 GVŽ,
ki se poslužujejo pašne reje živine (VIR: lasten)

Kmetije	11163
Pol letno pašništvo	3684
Pašništvo	1451
SKUPAJ	5135

6.2 OCENA STROŠKOV IN PRIHODKOV

Na podlagi podatkov, ki nam jih je posredovalo podjetje Schwarzmann, smo ocenili stroške osnovnega koncepta, ki so prikazani v Tabeli 2. Okvirne tržne cene ovratnic smo pridobili pri podjetju MooMonitor+. Osnovni koncept vključuje krmilnik, napajalnik, krtače ter ponjavo. Vse komponente so povezane skupaj in tvorijo nekakšno prikolico, ki je mobilna. Poleg osnovnega koncepta je priložena še ovratnica za nadzor živine. Celotni stroški izdelave osnovnega koncepta bi znašali 3.580,00 € in 40,00 € bi znašal strošek izdelave ene ovratnice. Glede na nastale stroške smo izračunali okvirno ceno osnovnega izdelka, ki bi znašala 5.370,00€ in 50€ po glavi za ovratnico. Poslovni izid smo prikazali s pomočjo dveh scenarijev. Scenarij 1 oz optimistični scenarij predpostavlja, da bi bilo povpraševanje v prvem letu uvedbe novega izdelka na slovenski trg srednje veliko in bi bilo mogoče prodati 10 osnovnih izdelkov (vsak izdelek vključuje tudi 20 ovratnic za nadzor živine, saj je ena mobilna modularna platforma namenjena 20 glavam živine) po ceni 6.570,00€. V scenariju 2 (pesimistični scenarij) smo predvideli, da bi bila prodaja v Sloveniji le 5 osnovnih izdelkov (vsak izdelek vključuje 20 ovratnic). Predviden letni dobiček je prikazan v **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.** Za optimističen scenarij smo prevideli dobiček

21.900,00€ in v primeru pesimističnega scenarija bi bil dobiček 10.950,00€. Izračuni dobičkov v različnih scenarijih so samo informativni ter temeljijo izključno le na prihodkih in odhodkih, povezanih z izdelavo in prodajo osnovnega izdelka ter ovratnic. Pri ocenjevanju stroškov nismo upoštevali ostalih stroškov (stroški logistike, prodaje, trženja itd.), zato je marža v višini 50% le predlagana bruto marža za pokrivanje posrednih in neposrednih stroškov.

Tabela 3: Tabela 2: Stroški osnovnega koncepta, prodajna cena, bruto marža, dobiček v primeru dveh scenarijev (VIR: lasten)

STROŠKI		
Jeklo za konstrukcijo	415,00 €	
Temelji	80,00 €	
Ponjava	735,00 €	
Drobni material (objemke, vijaki...)	275,00 €	
Amortizacija	230,00 €	
Stroški režije	315,00 €	
Delo delavnica	850,00 €	
Krtače	80,00 €	
Ovratnica	800,00 €	
Kolesa (podvozje)	600,00 €	
SKUPAJ	4.380,00 €	
Bruto marža (50%)	2.190,00 €	
Prodajna cena	6.570,00 €	
	SCENARIJ 1	SCENARIJ 2
PRIHODKI	65.700,00 €	32.850,00 €
ODHODKI	43.800,00 €	21.900,00 €
DOBIČEK	21.900,00 €	10.950,00 €

Iz posredovanih podatkov podjetja Schwarzmann smo prišli do ugotovitve, da je naš izdelek primeren in potencialen za tuje trge, kot so Švica, Avstrija, Nemčija itd. Podjetje je samo v letu 2016 v tujino prodalo kar 97 nadstreškov za pašnike. S pravim pristopom in trženjem bi lahko nov koncept to številko zelo dvignil, saj rešuje marsikatero težavo kmeta, je mobilna in tehnološko bolj napredna kot le nadstrešek za pašnike. Zato smo mnenja, da bi podjetje s tem konceptom uspešno nadgradilo svoj obstoječi produkt nadstrešek za pašnike in se še bolj uveljavilo na tujih trgih, kjer je kmetijstvo še bolj razvito ter razširjeno.

Koncept je namenjen za obseg 20 glav živine, zato smo v izračune, poleg cene osnovnega izdelka, dodali še 20 ovratnic. Ceno koncepta smo upravičili z izračunom prihrankov, ki bi jih osnovni koncept omogočil uporabniku. Kmet mora trenutno skoraj vsak dan obiskovati živino, da preveri njeno stanje, če kaj potrebujejo itd. Pri tem nastanejo stroški goriva, saj so pašniki zelo oddaljeni med seboj, kar je posledica razpršenih kmetijskih gospodarstev v Sloveniji. Prihranek smo izračunali tako, da smo vzeli povprečno oddaljenost pašnikov od doma oz kmetije, ki znaša cca 20 km v obe smeri. Kmetu bi naš koncept prihranil tudi čas, ki mu ga vzame vsakodnevno obiskovanje živine in prevoz opreme iz pašnika na pašnik. Vsak kmet v povprečju na dan porabi vsaj dve uri za obisk pašnika, podatek smo pridobili iz intervjujev. Razlikovali smo med kmeti, ki imajo celoletno pašo in med tistimi, ki imajo le pol letno pašo. Podatke smo preračunali na dan, v povprečju bi vsakemu kmetu privarčevali 17 obiskov na mesec, kar letno nanese cca. 200 dni. Uporabnik bi privarčeval tudi na opremi, saj jo mora trenutno imeti več, da ne seli vedno vse opreme iz pašnika na pašnik. Med to opremo smo uvrstili kad (v povprečju vsaj dve kadi), ki jo najpogosteje uporabljajo za napajanje živine in krmišče (v povprečju eno krmišče). Izračun podatkov in dobe povračila, je prikazana v Tabeli 3 in Tabeli 4.

Tabela 4: Prihranki in doba povračila za kmeta s celoletnim pašništvom (VIR: lasten)

STROŠKI ZA KMETA	obisk	mesec	leto
Stroški goriva	1,75 €	29,75 €	350,00 €
Čas	10,70 €	181,90 €	2.182,80 €
Oprema	1.429,80 €		
SKUPAJ	1.442,25 €	211,65 €	3.975,05 €
Investicija se povrne	2,02	leta	

Iz podatkov lahko razberemo, da bi kmet, ki ima celoletno pašo, v prvem letu privarčeval 3.975,05 €. V prihranek je všteti strošek goriva, opreme (samo prvo leto) in časa (povprečna neto ura pridobljena na Statističnem uradu Republike Slovenije). Investicija bi se mu povrnila v dobrih dveh letih.

Tabela 5: Prihranki in doba povračila za kmeta s pol letnim pašništvom (VIR: lasten)

STROŠKI ZA KMETA	obisk	mesec	leto
Stroški goriva	1,75 €	29,75 €	178,50 €
Čas	10,70 €	181,90 €	1.091,40 €
Oprema	1.429,80 €		
SKUPAJ	1.442,25 €	211,65 €	2.712,15 €
Investicija se povrne	4,04	leta	

Iz zgornjih podatkov vidimo, da se kmetu, ki ima le pol letno pašo, investicija povrne v dobrih štirih letih.

6.3 TOČKA PRELOMA IN PRISPEVEK ZA KRITJE

Za analizo uspešnosti projekta smo uporabili prispevek za pokritje fiksnih stroškov in točko preloma. Predpostavili smo, da podjetju, za izdelavo koncepta, ne bo potrebno investirati v novo opremo, stroje, prostore itd. in bo lahko uporabilo obstoječe kapacitete. V ta namen smo izračunali prispevek za pokritje, ki se ga izračuna kot razliko med prodajno ceno ter variabilnimi stroški. Potrebni podatki za izračun so prikazani v Tabeli 5.

Prispevek za pokritje = $P - VC = 5.370,00 \text{ €} - 3.035,00 \text{ €} = 2.335,00 \text{ €}$ (brez ovratnic)

Prispevek za pokritje = $6.570,00 \text{ €} - 3.835,00 \text{ €} = 2.735,00 \text{ €}$ (z ovratnicam)

Delež pokritja = $1 - VC/P = 1 - (3.035,00 \text{ €} / 5.370,00 \text{ €}) = 44 \%$

Izračunana prispevka predstavljata kar 44% pokrivanje fiksnih stroškov, ko pokrijemo vse fiksne stroške, nam ta razlika prinaša dobiček.

V primeru, da bi bilo obstoječih resursov premalo in bi morale podjetje zaposliti novega delavca, smo izračunali točko preloma. Točka preloma znaša 7,7, kar pomeni, da bi podjetje moralo izdelati v enem letu cca. 8 produktov ter 160 ovratnic, da bi pokrilo nastal fiksen strošek oz 9 izdelkov in nič ovratnic. Podjetje bi v enem letu zagotovo pokrilo stroške nove zaposlitve, saj smo za slovenski trg predvideli letno prodajo v višini 10 izdelkov. Ker pa je za inovativen koncept bolj primeren tuj trg, ki je veliko bolj potencialen, kar je razvidno iz podatkov podjetja Schwarzmann, da so v letu 2016 v tujino prodali kar 97 sorodnih izdelkov (nadstrešek za pašnike). Po njihovih podatkih je povpraševanje v tujini po tovrstnih izdelkih večje, zato menimo, da ima naš osnovni koncept večji tržni potencial v tujini in bi bil v tem primeru strošek nove zaposlitve še bistveno hitreje pokrit.

Točka preloma = $FC / (VC - P) = 21.067,97 \text{ €} / (3.035,00 \text{ €} - 5.370,00 \text{ €}) = 9$ (brez ovratnic)

Točka preloma = $21.067,97 \text{ €} / (3.835,00 \text{ €} - 6.570,00 \text{ €}) = 7,7$ (z ovratnicami)

Tabela 6: Variabilni in fiksni stroški v primeru osnovnega koncepta ter osnovnega koncepta z ovraticami (VIR: lasten)

STROŠKI	Osnovni koncept	Osnovni koncept + ovratnice
VARIABILNI	3.035,00 €	3.835,00 €
Jeklo za konstrukcijo	415,00 €	415,00 €
Temelji	80,00 €	80,00 €
Ponjava	735,00 €	735,00 €
Drobni material (objemke, vijaki...)	275,00 €	275,00 €
Delo delavnica	850,00 €	850,00 €
Krtače	80,00 €	80,00 €
Ovratnica	- €	800,00 €
Kolesa (podvozje)	600,00 €	600,00 €
FIKSNI	21.067,97 €	21.067,97 €
Stroški režije	315,00 €	315,00 €
Amortizacija	230,00 €	230,00 €
Plača	20.522,97 €	20.522,97 €
SKUPAJ	24.102,97 €	24.902,97 €

7 FINANČNA POMOČ/NEPOVRATNA FINANČNA SREDSTVA

7.1. NOSILCI KMETIJSKE DEJAVNOSTI

Kmetje lahko za investicijo pridobijo sredstva posredno in neposredno znotraj programa Program razvoja podeželja. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano objavi okvirni terminski načrt objave javnih razpisov za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 za posamezno leto, redno pa objavlja aktualne razpise.

Sredstva se lahko pridobijo znotraj ukrepov:

- M4.1 – Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva
- M6.1 - Podpora za zagon dejavnosti mladih prevzemnikov
- M14.1 – Plačila za dobrobit živali (posredno, živali morajo biti na paši)

a) Ukrepi M4 - Naložbe v osnovna sredstva

Podukrep M4.1 - *Podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva*

Cilj podpore je prestrukturiranje v kmetijstvu, povečanje produktivnosti ter povečanje konkurenčne sposobnosti kmetijstva, zato je podpora namenjena posameznim in kolektivnim naložbam kmetijskih gospodarstev v lastno primarno pridelavo kmetijskih proizvodov.

Podpora se nameni tudi naložbam:

- ki so namenjene izvajanju pridelave ekoloških proizvodov in drugih proizvodov iz shem kakovosti (npr. ureditev hlevskih izpustov in proste reje, nakup specialne kmetijske mehanizacije in strojne opreme,...),
- prilagoditvam kmetijskih gospodarstev na zahteve kmetovanja na hribovsko-gorskih območjih (npr. nakup specialne kmetijske mehanizacije za kmetovanje na strmih terenih, ureditev pašnikov in obor za rejo domačih živali oziroma gojene divjadi,...).

Upravičenec za ta podukrep je nosilec kmetijskega gospodarstva, vpisan v register kmetijskih gospodarstev, ki opravlja kmetijsko dejavnost na ozemlju RS. Če gre za naložbe do vključno 15.000 evrov skupne priznane vrednosti, so do podpore upravičene samo fizične osebe.

Ker so upravičeni stroški za ta ukrep tudi postavitve pašnikov in obor ter nakup pripadajoče opreme za nadzorovano pašo domačih živali oziroma rejo gojene divjadi; postavitve krmišča in zavetišča na pašniku oziroma obori ter nakup pripadajoče opreme, ureditev zajetja in zbiralnika za kapnico na pašniku oziroma obori, nakup dodatne opreme za oskrbo z vodo (cisterna), premične elektromreže in prikolice za prevoz živali z največjo mogočo zmogljivostjo 2,6 t, lahko na tem javnem razpisu za sredstva kandidirajo tudi kmetje, ki bi kupili naš izdelek.

Vsako leto se razpiše javni razpis, na katerem lahko kmetje kandidirajo.

Stopnja javne podpore za naložbe v kmetijska gospodarstva, ki je nepovratna finančna pomoč, je 30 odstotkov upravičenih stroškov naložbe in se poveča za odstotne točke, če kmetje, ki kandidirajo dosegajo določene pogoje, ki so že vnaprej določeni. Stopnje podpore se lahko seštevajo, vendar ne smejo preseči 50 odstotkov upravičenih stroškov naložbe, torej lahko dobi kmet od 30 – 50 % subvencioniran nakup. Najnižji znesek javne podpore je 2.000 evrov.

b) Ukrep M6 - Razvoj kmetij in podjetij

Podukrep M6.1 - ***Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete***

To je podpora, ki je namenjena mladim kmetom za lažjo vzpostavitev kmetije in kmetijske dejavnosti, njen cilj pa je poleg izboljšanja starostne strukture nosilcev kmetijskih gospodarstev tudi izboljšanje konkurenčnosti kmetijskih gospodarstev, kar lahko gospodarstva dosežejo tudi z našim izdelkom.

Upravičenci do podpore so mladi kmetje, ki so na dan oddaje vloge stari od 18 do vključno 40 let in imajo ustrezno poklicno znanje in usposobljenost ter prvič vzpostavljajo kmetijo. Ker v okviru tega podukrepa upravičeni stroški niso definirani, lahko kmet podporo, ki

znaša 45.000 €, porabi tudi za sofinanciranje našega izdelka. Podpora se dodeli v obliki nepovratne finančne pomoči, izplača pa se v dveh obrokih, zadnje izplačilo je pogojeno s pravilnim izvajanjem poslovnega načrta.

c) Ukrep M14 - Dobrobit žival

Podukrep M14.1 - **Plačilo za dobrobit živali**

Ukrep v govedoreji vključuje nadstandardne zahteve za:

- teleta do šest mesecev,
- mlado govedo od šest mesecev do enega leta,
- govedo nad dve leti,
- mlado govedo od enega do dveh let.

Za pridobitev plačil za ukrep Dobrobit živali mora nosilec kmetijskega gospodarstva na gospodarstvu, za katero uveljavlja ukrep Dobrobit živali, izvajati pašo govedi in govedo se mora pasti najmanj 120 dni v letu.

Plačilo, ki znaša 53,40 €/GVŽ za pašo govedi, krije vse dodatne stroške in izgubljen dohodek zaradi prevzetih obveznosti. V izračunu višine plačila so upoštevani tudi transakcijski (poslovni) stroški (nakup materiala, opreme, literature, stroški povezani s svetovanjem ...).

Torej, če ima kmet 20 glav velike živine na paši, dobi znotraj tega ukrepa na leto 1.068,00 €. Če še dodamo, da lahko ta ukrep uveljavlja vsaj do leta 2020, torej 4 leta, mu to prinese 4.272,00 €, kar pa v več kot 80 % pokrije stroške investicije. Pri tem ne smemo pozabiti, da je kmetijska politika vedno bolj naklonjena dobrobiti živali in v naslednjem programskem obdobju je mogoče, da bo paša ali vsaj izpust živali že obvezna (Ukrepi, podukrepi in operacije PRP 2014-2020, 2017).

7.2 PODJETJA

Tudi podjetje lahko kandidira na javnem razpisu za nepovratna finančna sredstva v programu Program razvoja podeželja.

a) Ukrep M.16 - Sodelovanje

Operacija: **Tehnološki razvoj v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu**: Podukrep 16.1 – Podpora za ustanovitev in delovanje operativnih skupin evropskega partnerstva za inovacije na področju kmetijske produktivnosti in trajnosti.

Namen podukrepa je sodelovanje med različnimi akterji s področja kmetijstva in razvoja podeželja pri izvajanju projektov s področja tehnološkega razvoja v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu, ki bodo prispevali k doseganju zastavljenih ciljev razvoja podeželja. Podprti bodo projekti, ki bodo imeli za rezultat nove dosežke in rešitve ter inovativne pristope na področju tehnološkega razvoja v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu.

Projekt Mobilni modularni otok za govedo na paši predstavlja tehnološki inovativni razvoj, prav tako pa prispeva k doseganju ciljev razvoja podeželja, saj podpira dobro počutje in dobrobit živali.

Podjetje lahko nastopa kot upravičenec v okviru tega ukrepa, če bo sodeloval z različnimi subjekti na področju kmetijstva (vključno s skupinami proizvajalcev, zadrugami in medpanožnimi organizacijami).

Upravičeni stroški so:

- tekoči stroški sodelovanja, povezani z izvajanjem projekta,
- neposredni stroški, povezani z izvajanjem projekta, poslovnega načrta ali aktivnosti,
- stroški vzpostavljanja grozda ali mreže v okviru izvajanja projekta,
- stroški promocijskih dejavnosti.

Pri izvajanju tega podukrepa se bodo upoštevale določene specifične zahteve iz vidika upravičenosti stroškov, ki se bodo določile v skladu z nacionalnimi predpisi.

Pogoji za upravičenost pa so:

- v projektno partnerstvo morata biti vključena vsaj dva partnerja,
- sklenjeno razmerje med partnerji v subjektu sodelovanja,
- poravnane obveznosti vseh partnerjev v projektu do države,
- sovpadanje/povezanost vsebine, rezultatov in ciljev projekta z določenimi prioritetami in SWOT,
- izdelan načrt projekta s pričakovanimi rezultati in vsebinska ustreznost projektne naloge,
- projekti, ki so že v procesu izvajanja niso upravičeni do podpore,
- podpora je namenjena projektom, ki bodo vključevali praktične vidike in rezultate in ne projektom, ki so zgolj raziskovalne narave,
- rezultati projektov morajo biti razširjani med zainteresirano javnostjo in posredovani ciljnim skupinam.

Kar nekaj točk, ki so pogoj za upravičenost, smo s tem projektnim poročilom že dosegli.

Javna podpora se dodeli v obliki nepovratne finančne pomoči. Njena vrednost še ni določena, je pa za celoten ukrep M.16, ki vsebuje 4 operacije, namenjenih 20.062.500 € (Ukrepi, podukrepi in operacije PRP 2014-2020, 2017).

8 TRŽENJSKA STRATEGIJA

8.1 IZDELEK

Za začetek bi prodajali le izdelek (osnovni koncept) brez celovitih storitev ter svetovanja. Stranki bi omogočili dostavo do zelene destinacije, kar pa v veliki večini ne bi bilo potrebno, saj je produkt mobilen in si ga kupec lahko sam dostavi na dom ter postavi na zeleno mesto. Izdelek ne bi potreboval montažnih storitev, saj bi bil že sestavljen in pripravljen na uporabo. V primeru ovratnic za nadzor bi podjetje lahko organiziralo »dan odprtih vrat« na katerem bi prikazalo delovanje ovratnic in poučilo kupce o prednostih njihove uporabe.

V primeru nadaljnega razvoja koncepta (dodajanje zelenih komponent, izdelava po naročilu, tehnološko naprednejše komponente itd.) bi začeli nuditi dodatne storitve svetovanj, izobraževanj ter izdelave produkta po željah stranke.

8.2 DISTRIBUCIJA

Podjetje bi za trženje koncepta uporabljalo že obstoječe trženjske kanale kot so, prisotnost na raznih kmetijskih in strokovnih sejnih, internetna stran, kjer stranka lahko odda povpraševanje ter osebna prodaja s prodajnim osebjem na terenu.

8.3 TRŽENJSKO KOMUNICIRANJE

Podjetje bi za komuniciranje uporabljalo že obstoječa komunikacijska orodja, saj ime že izdelano privlačno spletno stran, na kateri so prikazani vsi njihovi produkti in podane vse informacije. Schwarzmann ima že obstoječo prodajno osebje na terenu, ki skrbi za neposredno trženje ter stik s kupci, ki bi ga lahko brez težav izkoristilo za komuniciranje novega produkta. Koncept bi morali na začetku dobro skomunicirati potencialnim strankam s pomočjo neposredne prodaje, oglaševanja v lokalnih revijah, zadrugah itd. Nov produkt bi lahko predstavili strankam, ki že uporabljajo njihov izdelek nadstrešek za na pašnik in jih tako prepričali v nakup novega izdelka, ki bi jim olajšal pašo ter nadzor.

Podjetje bi se lahko približalo svojim kupcem z organiziranjem »dneva odprtih vrat«, kjer bi prikazali delovanje novih ovratnic za nadzor, predstavili njihove koristi ter prednosti, saj bi bila to novost na slovenskem trgu. Na začetku bi bilo potrebno več oglaševanje, predvsem v času pred začetkom sezone paše, saj se kmetje pripravljajo na izpust živine in urejajo teren pašnika ter pašne opreme.

9 SKLEP

Na podlagi opravljenih intervjujev ter pregledu sekundarnih virov smo zaznali velik potencial na področju živinoreje v Sloveniji, bolj natančno pri pašništvu. Z intervjuji smo odkrili glavne težave, ki jih ima večina kmetov pri pašništvu. Obstoječa ponudba sicer rešuje nekatere izmed njih, vendar ne v celoti ter na enovit način.

Na podlagi ugotovitev ter zaznanih težav smo oblikovali koncept **Mobilnega modularnega otoka za govedo na paši**. Omenjen koncept je sestavljen iz štirih komponent: krmišče, napajališče, zavetja ter ovratnic za nadzor živine. Nov koncept omogoča kmetu mobilnost pašne opreme ter nadzor živine, medtem ko omogoča živini zavetje in boljše pogoje za pašo. Produkt rešuje poglobitve težave, ki se pojavljajo pri pašništvu. Namenjen je vsem kmetijam, ki imajo nad 10 ha zemljišč, se ukvarjajo s pašništvom in imajo do 20 glav živine. Koncept bi po našem mnenju olajšal delo kmetu, izboljšal živini samo pašo in prispeval k lepšemu izgledu pašnikov.

Z omenjenim projektom oziroma konceptom bi podjetje Schwarzmann ponudil kmetom celovito rešitev, omogočil živini boljše pogoje in hkrati razširil svoj nabor izdelkov ter se uveljavil kot tehnološko napredno podjetje na področju kmetijstva.

Na tej točki zato predlagamo, da se podjetje Schwarzmann odloči za uresničitev koncepta in kot prvi ponudnik ponudi kmetom inovativno celovito rešitev za njihove težave. Z dobrim razvojem, trženjem in širitvijo na tuje trge bi si podjetje povečalo ugled ter tržni delež. Gre za projekt ter naložbo prihodnosti, zato omenjen koncept **Mobilni modularni otok za govedo na paši** predstavlja velik potencial.

10 VIRI

- Ekološko kmetijstvo 2015. Najdeno 26.12.2016 na spletnem naslovu
<http://www.stat.si/StatWeb/prikazi-novico?id=5888&idp=11&headerbar=9>
- Ekonomski računi za kmetijstvo 2015. Najdeno 26.12.2016 na spletnem naslovu
<http://www.stat.si/StatWeb/prikazi-novico?id=6248&idp=11&headerbar=9>
- Golob A. Sodobni goveji hlevi. Kmetijska založba, Slovenj Gradec. 2014
- Kmetijska gospodarstva v letu 2016. Najdeno 26.12.2016 na spletnem naslovu
<http://www.stat.si/StatWeb/prikazi-novico?id=6208&idp=11&headerbar=9>
- Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (2013). Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020. Najdeno 28.12.2016 na spletnem naslovu
http://www.program-podezelja.si/images/phocadownload/PRP/prp_koncno09072013.pdf
- Popis kmetij 2005.
https://www.govedo.si/files/cpzgss/knjiznica/predstavitve/radgona_2006/Predstavitev_anketa_2005_GR.pdf (26.12.2016)
- Stele, A. & Žaucer, I. (2013, november). O kmetijstvu doma in drugje po EU.
http://www.stat.si/doc/pub/kmetijstvo_EU.pdf (2.1.2017)
- Struktura kmetijskih gospodarstev 2013. https://www.youtube.com/watch?v=ErDg7aI_ab4
(26.12.2016)
- Ukrepi, podukrepi in operacije PRP 2014-2020. Program razvoja podeželja.
<http://www.program-podezelja.si/sl/prp-2014-2020/ukrepi-in-podukrepi-prp-2014-2020> (15.1.2017)
- <http://www.schwarzmann.si/> (december 2016)
- <http://www.sebenik.si/> (december 2016)
- <http://www.agrocenter.si/> (december 2016)
- Zagorc B. in sodelavci. Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2017- prva ocena . http://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu_OEK
(20.1.2017)

PRILOGE

KMETIJA BRVACE

Urbanistično ozaveščena družinska kmetija z delno prosto pašo v fazi selitve

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

47 glav, kokoši, zajci, konji

Površine:

40 ha v obdelavi, 15 ha pašnikov

Glavna dejavnost:

prodaja mleka in živali

Intenzivnost kmetije:

Intenzivna

Lokacija kmetije:

Grosuplje, na robu mesta.

Okolje kmetije:

Natrpano urbano okolje, pašniki in ostale površine pa oddaljene vsaj 1 km ali več, v naklonu in na robu gozda.

Številnost osebja:

Na kmetiji dela 8 ljudi, nihče ni polno zaposlen

Last kmetije:

Prejeta od staršev.

Izobrazba intervjuvanca:

Višja, strojevodja

Organizacija prostora:

Ob hiši se nahaja hlev in prostor za shranjevanje krme. Zraven imajo še delavnico in kokošnjak. Kmetija se nahaja v naselju ob novograjenih hišah. Čez cesto in dve vrsti hiš leži pašnik, njiva, makedamska cesta in na vrhu skelet na temeljih pripravljen za nov hlev. Ob makedamski cesti se nahaja še pokrita krma kar na tleh.

OCENA O INTERVJUVAJNCU

Razmišljanje in pristop:

Lastnik je zelo naklonjen naravnemu pristopu, tako pa se predstavi tudi, kot urbanistično ozaveščenega. Na kmetijstvo ne gleda zelo osebno, ne čuti se napadenega, ko naleti na kritike s strani okolice. Na probleme zna pogledati celostno in ima zelo konstruktiven pristop k tem problemom, po drugi strani pa ga razjezi, da druga stran in občina ni pripravljena narediti koraka nasproti.

Osebnost:

Ne bi ga označil za tipičnega kmeta. Je razgledan, z višjo izobrazbo, malo časa. Skozi pogovor se vidi, da uživa v dejavnosti.

Odprtost za novosti:

Je odprt za inovacije in skrbi ga za dobrobit živali. Seveda pa je omejitvev finančna.

Strokovnost:

V stiku s kmetijstvom je že od malega, vidi se osebni pristop, po drugi strani pa veliko znanja o kmetovanju in o najnovejši opremi in inovacijah s področja kmetijstva.

Finančno stanje:

Glede na to, da so vsi na kmetiji še zaposleni, v pokoju ali v šoli, je to dodatna dejavnost in se pokrije samo sebe, drugače "se tega ne bi šli". Če si investicij ne bi mogli privoščiti, se tudi ne bi lotili selitve kmetije.

POGOVOR

Jože je strojevodja, ob opravljanju službe, pa dela na domači kmetiji s svojo ženo, ki je prav tako redno zaposlena, na kmetiji delajo še 4 otroci, mama in stric, skupaj 8 ljudi. Na kmetiji imajo 7 hektarov lastne zemlje, 40 hektarov zemlje v obdelavi imajo v najemu. Trenutno posedujejo 47 glav živine, govedine, ljubiteljsko zase pa še nekaj kokoši, zajcev, konjev in dva psa za varnost. Že na začetku pove, da je pristaš urbanizma in urejene arhitekture, njihova kmetija pa je v fazi selitve oz. postavljanja novih objektov v bližini obstoječe kmetije.

Prosta reja oz. paša

Kmetija nima paše, je pa zagovornik čim bolj naravnega pristopa ter tega kar najbolj ustreza živalim in bi to, če bi se le dalo, vzpostavil. Zaradi razmer - premajen hlev, na pašo vodi le teleta in telice (26 glav). Na pašo živali spušča le od junija in do prvega snega, saj razmere ne dopuščajo paše v ostalih mesecih. Problem je v velikosti pašnika, ker se "gazenje" živali ne razporedi po površini, da bi se vegetacija

pasejo ne gazijo po travi." Trda tla bi morala zagotavljati enostavno čiščenje gnoja, na pašniku z gnojem nima nobenega opravila. Krave zadržuje v štali, razen tistih dojlj, ki imajo slabo mleko, te vodi na pašo. Da bi imel na prostem vse živali je pri kravah za moljenje preveč logistike in dela, ker je pašnik odmaknjen od kmetije, Jože pravi "Če bi imel pašnike okoli kmetije bi jih lahko spustil in navadil na ritem, da se vračajo na molžo, da jih dokrmim in podobno." Bikov ne more spustiti na pašo zaradi razmnoževanja, saj ne more

CITATI

"Problem je v velikosti pašnika, ker se gazenje živali ne razporedi po površini, da bi se vegetacija lahko obnavljala. Zato v času mehkejšje zemlje in šibke ruše vse živali zaprem."

"Če bi imel pašnike okoli kmetije bi jih lahko spustil in navadil na ritem, da se vračajo na molžo, da jih dokrmim in podobno."

lahko obnavljala. Zato v času mehkejšje zemlje in šibke ruše (od prvega snega do junija) vse živali zapre, drugače se uniči ruša na pašniku, rastline se zato ne obnavljajo in zmanjkuje površin za pašo. "To bi lahko rešil le z večjim pašnikom ali neko površino s trdimi tlemi, kjer bi živino dokrmiljeval, da tačas, ko se ne

pustiti, da bi oplojevali nenadzorovano. Na vprašanje kako to urejajo drugi pri prosti reji je odgovoril, da nekateri kar pustijo "parjenje vsepovprek", nekateri pa pazijo, da pravilno parijo glede na pasme. Drugih problemov

pri prosti reji z biki ne vidi, ko se vzpostavi čreda, se ustvari hirearhija in ni težav. Na paši živali vse počnejo v čredi, od hranjenja, do premikanja in pitja.

Molža

Krave molze strojno dvakrat na dan, teleta napajajo z mlekom od molže ali pa kakšno kravo dojljo, ki je "preslaba za mleko". Je pa mnenja, da bi bilo bolje, če bi vsa teleta pila pri mami, ker je tako namenila narava.

Pasme krav in prodaja

V glavnem imajo krave Simentalke, nekaj pa tudi samo črno-belih krav za mleko. Kmetija

zidano, krajinsko primerno gradnjo, ker se zaveda problemov urbanizma. Z urbanisti se je pogajal 5 let, saj so mu bili pripravljene odobriti samo plane, ki so bili neprimerno majhni zanj in bi lahko v objekte vstopal le s samokolnico in ne s stroji. Izpostavi argument urbanista: "Če so kmete taki hlevi zdržali 1000 let, bodo pa še tebe." Jožeta zato ne čudi, da je toliko črnih gradenj v Sloveniji. Ravno zaradi težav s pridobivanjem soglasij in dovoljenj je že razmišljal o postavitvi šotorov za pokrivanje silaže, da mu ne bi bilo treba delati kupov in jih pokrivati. Po drugi strani pa vidi prednost v kupih zaradi izgleda v okolju. Šotori se mu zdijo urbanistično neprimerni. Šotori so mu

CITATI

"Za selitev smo se odločili zaradi problemov s sosedi, ki so se naselili ob kmetijo in ker se strinjamo, da kmetija ni za v mesto."

"Ravno zaradi težav s pridobivanjem soglasij in dovoljenj sem že razmišljal o postavitvi šotorov za pokrivanje silaže, da mi ne bi bilo treba delati kupov in jih pokrivati."

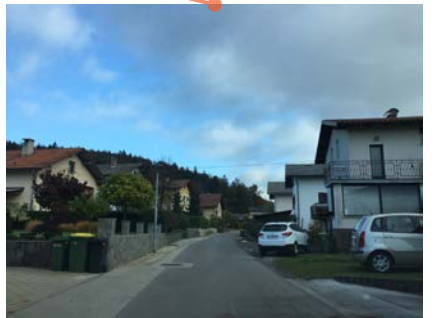
"Šotori so zame urbanistično neprimerni. Sicer se mi zdijo zanimivi zaradi nizke investicije."

se preživlja s prodajo mleka in mesa. Kolin ne izvajajo sami, kravo živo prodajo podjedju, ki jo odkupi in izvede zakol. Krave pobere podjetje s svojim tovornjakom in se kmetija ne potrebuje ukvarjat z ničemer v zvezi s klanjem.

Selitev

Kmetija je v fazi selitve, ki bo sicer dolgotrajna zaradi težav s financami in politiko oz. lokalno skupnostjo. Za selitev so se odločili zaradi problemov s sosedi, ki so se naselili ob kmetijo in ker se strinjajo, da kmetija ni za v mesto in bi s tem naredili nekaj dobrega za kraj. Kmetijo selijo takorekoč čez cesto, 400 m stran. Pričeli so z gradnjo, ki trenutno stoji, postavili so temelje in skelet hleva, da niso propadli papirji. Postavili bodo 4 objekte - hišo in 3 gospodarske stavbe. Načrtujejo

zanimivi zaradi nizke investicije in ker se drži pravila, da se mora investicija povrniti v 10 letih, uporabil bi jih pa le kot pomožni objekt ali v obliki nadstreška. Izpostavi problem, ki ga je imel z žago in si je želel nekega sistema pomične strehe s katero lahko pokrije delavne površine na prostem, ko bi to potreboval, drugače pa bi jo umaknil.

KMETIJA KONČINA

Kmetija izključno s pašo celo leto, ki seli živino na približno 14 dni

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

24 krav molznic, 14 bikov in 23 telic

Površine:

0,73 ha vinograda, njiv 6 ha in 15 ha travnikov, 16 ha gozda

Glavna dejavnost:

prodaja mleka

Intenzivnost kmetije:

Srednje velika

Lokacija kmetije:

Spodnjeposavska regija

Okolje kmetije:

Gorsko višinsko okolje, dovolj prostora za širjenje in nova poslopja.

Številnost osebja:

3 pdm: 2 zavarovanca, 0'5 soprog, 0'5 otroci

Last kmetije:

/

Izobrazba intervjuvanca:

Srednješolska izobrazba lastnika (kmalu dipl. inž. zootehnik), srednješolska izobrazba drugega zavarovanca.

Organizacija prostora:

1 hlev za krave molznice z molziščem, mlekarno in prostorom za teleta in breje ali bolne krave, 1 hlev za telice in bike, 6 silosov za silažo, veliko prostora nad hlevom za krmo, montažna korita na dveh pašnikih

OCENA O INTERVJUVANCU

Razmišljanje in pristop:

/

Osebnost:

/

Odprtost za novosti:

/

Strokovnost:

/

Finančno stanje:

/

POGOVOR

Glede na kmetijsko politiko zadnjih nekaj let in politiko na splošno v Sloveniji, bodo kmetije uspešno vodili lahko le kmetje z ljubeznijo do zemlje in živali ter jeklenimi živci in željo po ustvarjanju. Prihodnost je v inovacijah in predelavi pridelkov, vendar je pot do zelene veje dolga.

Tradicionalne vrednote in znanje, ki se dopolnjuje z zanimanjem za nove tehnike ter vztrajnostjo.

Na kmetiji sta aktivni dve generaciji, ki se dobro dopolnjujeta. Starejša generacija pozna okolje, spremembe ter tradicionalen način dela na kmetiji, mlajša pa sodeluje z somišljeniki iz širše Slovenije ter najde in uvaja inovacije.

Starejša generacija je svojo strokovno kompetentnost pridobila skozi leta izkušenj ter vzponov in padcev, mlajša pa na univerzitetni izobrazbi. Vsi pa se udeležujejo predavanj in tečajev, ki jih organizirajo lokalna strokovna društva (govedorejsko društvo, društvo lastnikov gozdov, strojni krožek...) ali zahteva svetovalna služba oziroma drugi pristojni organi.

Svoje finančno stanje ocenjujejo kot pozitivna ničla, dokaj jim pomagajo prihodki od prodaje vina.

CITATI

*“Prihodnost je
v inovacijah in
predelavi pridelkov.”*

TEŽAVE IN POTREBE:

Prostor za majhna teleta v hlevu in na paši.

Manjša streha za silažne bale na prostem.

Pripomoček za prestavljanje živine.

KMETIJA KOZMAN

Kmetija izključno s pašo celo leto, ki seli živino na približno 14 dni

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

10 glav krav (paša čez dan, ponoči so v hlevu, čez zimo samo na izpustu, na pašniku ne dohranjujejo, to samo v hlevu), 10 glav teletov (izpust, ki jim je na voljo ves čas, niso na pasji s kravami), pasne kokosi nesnice

Površine:

10 ha obdelovalnih površin

Glavna dejavnost:

prodaja telečjega mesa, vzreja telet, ki v večini zrastejo ob kravah do jiljah

Intenzivnost kmetije:

srednje intenzivna

Lokacija kmetije:

na podeželju

Okolje kmetije:

rahlo hribovito, vendar lahko skoraj vse površine obdelajo s stroji, le manjše dele ročno oz jih pasejo

Številnost osebja:

Celotna družina je ob tem se v službi, vendar po mojem mnenju kmetija omogoča zaposlitev za eno osebo

Last kmetije:

/

Izobrazba intervjuvanca:

Srednja kmetijska, vendar se je gospodar ves čas v službi in se je udeleževal številnih izobraževanj, predvsem na tematično trgovine, (pospeševanja) prodaje, marketinga, retorike.

Organizacija prostora:

Vsi objekti so skupaj, izven zgoščenega naselja, vse površine ki jih pasejo so v okolici kmetije in tudi vse ostale površine niso daleč.

OCENA O INTERVJUVANCU

Razmišljanje in pristop:

Vedno iščejo novitete, kako si olajšati delo in večino stvari naredijo sami oz. ob pomoči znancev, tako so stvari cenejše in bolj prilagodljive njihovim potrebam.

Osebnost:

Gospodar je zelo odprt, pripravljen za pogovor, nove ideje, razmišljanja, rad deli ideje in prejema nove.

Odprtost za novosti:

Zelo odprti za nove ideje, vendar veliko izdelajo sami.

Strokovnost:

V stvari ki jih opravljajo se poglobijo in naštudirajo do najboljše izpeljave.

Finančno stanje:

Ne želijo se pretirano zadolževati, zato vlagajo toliko, kot jim kmetija da. Ker so manjša kmetija imajo manjše prihodke, zato tudi njihovi izdatki niso veliki. Večino problemov rešujejo lastno. Ker so živali na pasji samo dnevno, kjer se prehranjujejo s svežo travo, za potrebe živali potrebujejo samo napajalnike z vodo. To rešujejo z napajalnikom ob hlevu oz. z polnjenjem kadi z vodo, ki jo napeljejo od hleva. Imajo veliko prednost, ker imajo vse pašnike v okolici poslopj. V hlevu imajo prosto rejo, vendar ne vidijo večjih problemov, ki bi jih morali reševati. Kmetija se poleg reje živali ukvarja tudi z dopolnilno dejavnostjo.

Zapisal / a: Sara Vodopivec

KMETIJA STIBILJ

Kmetija z največ 10 glav živine na paši in planom selitve na obrobje vasi

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

85 krav molznic, 5 telet, ni prosta reja

Površine:

15ha

Glavna dejavnost:

prodaja mleka, sadjarstvo in poljedelstvo

Intenzivnost kmetije:

/

Lokacija kmetije:

Vipavska dolina, Ustje pri Planini

Okolje kmetije:

Mile zime, vroča poletja, močna burja, večinoma ravno površje, kmetija se nahaja v centru vasi Ustje.

Številnost osebja:

Družinska kmetija, sin edini zaposlen na kmetiji.

Last kmetije:

Prevzeta od staršev.

Izobrazba intervjuvanca:

srednja kmetijska šola

Organizacija prostora:

Ob stanovanjski hiši se nahaja hlev, v katerem so boksi za živino (ni prosta reja) ter molzlišča, v okolici ima nekaj pašnikov, na katerih samo v spomladanskih, poletnih in jesenskih časih pase največ 10 glav živine (teleta in nekaj krav). V načrtu ima preseliti hlev iz centra vasi na obrobje.

OCENA O INTERVJUVANCU

Razmišljanje in pristop:

Sam meni, da mora obvezno premakniti hlev iz centra vasi, saj ne sodi v vas in ni primerno ter uničuje izgled vasi, ki je še vedno tradicionalno vipavsko zazidana in urejena. Ukvarja se tudi s poljedelstvom in sadjarstvom, vendar mu to ne prinaša dobička, ker je v Vipavski dolini veliko krat močna burja, poleti huda suša, ki mu uniči veliko pridelka. Preden začne s selitvijo hleva, mora dobro premisliti, če se mu to splača, saj je v dilemi, ali sploh nadaljevati z govedorejo. Pravi, da razmere niso najboljše, birokracije je občutno preveč in ne ve kako naprej. Kmetijo vodi trenutno izključno na željo svojega očeta, ki mu jo je zapustil.

Osebnost:

Je odprt, prijazen in ponosen, da je eden redkih velikih živinorejcev in kmetov v Vip. dolini.

Odprtost za novosti:

Je odprt za nove ideje, še posebno v teh časih, ko ne ve kako bi naprej. Svoji živini poskuša kar se da olajšati življenje, zato razmišlja o selitvi hleva in izgradnji veliko večjega, ki bi živini omogočil več prostora.

Strokovnost:

S kmetijstvom in živinorejo se ukvarja že od malih nog (40let), lastnik kmetije pa je že 15 let. Sledi novostim in je videti, da ima na tem področju res veliko znanja.

Finančno stanje:

Veliko dela z občinami ter razpisi, kar pravi, da ni najboljša smer prodaje, ima lepo opremljen in urejen hlev. Menim, da je dober gospodar, poskuša narediti maksimalno kar se da iz vseh sredstev in mu po mojem mnenju uspeva.

POGOVOR

/

CITATI

"Hlev moram nujno premakniti iz centra vasi, ker uničuje njen izgled."

"Živini bi rad kar se da olajšal življenje, zato bom najbrž kmalu zgradil nov, veliko večji hlev."

KMETIJA TONE

Kmetija brez naslednika

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

15 molznic, 5 telic

Površine:

10 ha razdrobljene
obdelovalne površine

Glavna dejavnost:

prodaja mleka

Intenzivnost kmetije:

delno intenzivna

Lokacija kmetije:

Zadrečka dolina, Sp. Kraše

Okolje kmetije:

Nižinsko, ravnina

Številnost osebja:

2, od tega en zaposlen

Last kmetije:

podedovano, v družini že 200
let

Izobrazba intervjuvanca:

poklicna, geografija,
računalništvo

Organizacija prostora:

hiša, 2 gospodarski poslopji

OCENA O INTERVJUVANCU

Razmišljanje in pristop:

Ni naslednika, dohodki so nizki, sin ne vidi izziva v nadaljnjem razvoju kmetije

Osebnost:

Delavna, razmišljajo v okviru doseženega.

Odprtost za novosti:

Ker je kmetija premajhna, ne bodo vlagali v razvoj ali se širili naprej.

Strokovnost:

Kmetijska svetovalna služba, časopisi, strokovne revije.

Finančno stanje:

Slabo, nizke cene mleka.

POGOVOR

Otrok ne zanima delo na kmetiji, ni naslednika, zato o spremembah ne razmišljajo. Kmetija je v fazi opuščanja, po upokojitvi se ne bodo več ukvarjali s kmetijstvom. Ostalih živali za domače potrebe ne gojijo.

O reji na prostem imajo pozitivno mnenje. Prosta reja živine pomeni manj dela, pogoj so ustrezne površine, kar pa je pri njiju problem, saj je pašnik preveč oddaljen od hleva. Govedo je zato samo v hlevu, nikoli na prostem. Zavedata se, da to ni zdravo za živali, a druge izbire nimata.

KMETIJA VRTAČKI

Sezonska paša goveda in ovac

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

6 glav goveda in 12 ovac

Površine:

24 ha, od tega 9 ha obdelovalne površine

Glavna dejavnost:

prodaja lesa iz gozda, prodaja ovac

Intenzivnost kmetije:

ekološko usmerjena, strma kmetija

Lokacija kmetije:

Zadrečka dolina, Sp. Kraše

Okolje kmetije:

strmo, hribovito

Številnost osebja:

2, od tega en zaposlen

Last kmetije:

podarjena, prevzeto po starostniku

Izobrazba intervjuvanca:

srednja

Organizacija prostora:

hiša, gospodarsko poslopje, kozolec

OCENA O INTERVJU VANCU

Razmišljanje in pristop:

Ker sta že starejša, bistvenih sprememb ne načrtujeta, če bo kdo od otrok imel interes pri nadaljnjem vzdrževanju kmetije, bosta podpirala in pomagala.

Osebnost:

Delavna, vztrajna, trmasta.

Odprtost za novosti:

Odvisna predvsem od financ in priložnosti, ki se pojavljajo. Če obstajajo rešitve, ki bi jima pomagale in olajšale delo, ob ne prav visokih investicijah, ju zanima.

Strokovnost:

Obiskujeta seminarje, svetovalno službo, prebirata strokovne publikacije in obvestila kmetijske zbornice.

Finančno stanje:

Slabo. Brez službe in subvencij ne bi šlo.

POGOVOR

Rejo na prostem izvajata samo sezonsko, poleti so ovce in govedo na paši, preostali del leta pa ne. Kolikor sta seznanjena, so mobilni objekti za njiju predragi, saj si zaradi slabega finančnega položaja takšnih investicij ne moreta privoščiti. Kljub temu se zavedata, da je to za živino veliko bolj zdravo in bi si želela rešitev, ki bi omogočale več reje na prostem. Če bi se že odločila za nove investicije, bi od ponudnika pričakovala svetovanje na domu, pomagala bi tudi dobra beseda in izkušnje drugih kmetov.

Zapisal / a: Zala Skorupan

KMETIJA A

Mlad popoldanski kmetovalec v koraku s časom

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

Govedo - v hlevu molznice(60) in teleta(25), na paši telice(20)

Površine:

40ha obdelovalnih površin (22ha v najemu) + 14ha gozda

Glavna dejavnost:

prireja mleka, prodaja mleka

Intenzivnost kmetije:

intenzivna

Lokacija kmetije:

podeželje, na prostem

Okolje kmetije:

Gorsko višinska kmetija leži na 530m in je v celoti na OMD. Vse obdelovalne površine so v naklonu, kljub temu večino obdelajo strojno.

Številnost osebja:

Delo opravljajo poleg službe lastnik (28) in njegova starša.

Last kmetije:

Prevzeta od staršev.

Izobrazba intervjuvanca:

srednja tehnična šola

Organizacija prostora:

Gospodarska poslopja imajo skupaj. In so izven zgoščenega naselja. Nekaj zemlje imajo v okolici kmetije, večino pa na oddaljenih zemljiščih, ki so oddaljeni tudi do 23 km. Telice imajo na pašniku, ki je oddaljen od kmetije (35 km).

OCENA O INTERVJUVAJNCU

Razmišljanje in pristop:

Delajo sami, ob sezonskih višjih delih, pa jih na pomoč priskoči sorodstvo ali drugi kmetje (vračanje uslug, pri vožnji koruzne silaže); kmetijska dejavnost jim je zelo pomembna, saj sogovornik že od malega živi in s srcem dela za kmetijo. Njihovo delo je usmerjeno v prirejo čim bolj kakovostnega mleka, želijo dosegati najvišje standard.

Osebnost:

Mlad perspektiven kmeti, kateremu kmetija in kmečko življenje predstavljata veliko vrednot, načelen.

Odprtost za novosti:

Sledijo tehničnim novostim, pred 5 leti, so posodobili hlev, stroje pa obnavljajo, ko je to potrebno in po svojih zmožnostih. Iz tega sklepam, da so zelo odprti za nove ideje, če jim le te pripomorejo k bolj optimalni proizvodnji.

Strokovnost:

Zelo strokovni, dosegajo najvišjo kakovost mleka in standarde. Dobro izkoriščajo potencialne kmetije.

Finančno stanje:

Trenutno ohranjajo proizvodnjo oz. svojo dejavnost, saj izplačujejo kredite investicije, ki so jo imeli pred 5, ko so razširili hlev in povečali obstoječo čredo živali.

POGOVOR

Eno izmed večjih težav, ki jo vidi pri njih je to, da telice, ki so na pašniku ne more nadzorovati. Ker je pašnik močno oddaljen od kmetije in ker je delo zelo intenzivno, težko hodi opazovat telice na pašo. Kljub temu, da ob delu ni časa, da bi veliko gledal in spremljal kamero, bi mu ta dala boljši vpogled in nadzor nad živalim. Meni pa, da je kljub temu pomembno, da živali tudi osebno redno obiskuješ na paši in jih spremljaš.

CITATI

"Telice, ki so na pašniku ne morem nadzorovati, ker je pašnik močno oddaljen od kmetije. Zaradi intenzivnega dela težko hodim opazovat telice na pašo."

"Pomembno je, da živali osebno redno obiskuješ na paši in jih spremljaš."

KMETIJA ZUPANČIČ

Kmetija z zelo razpršenimi zemljišči

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

100 glav, 40 od tega molznic

Površine:

/

Glavna dejavnost:

prodaja mleka, mesa

Intenzivnost kmetije:

Intenzivna kmetija

Lokacija kmetije:

Cerklje

Okolje kmetije:

/

Številnost osebja:

/

Last kmetije:

podedovano

Izobrazba intervjuvanca:

/

Organizacija prostora:

Star in nov hlev, v novem hlevu prosta reja.

OCENA O INTERVJUVANCU

Razmišljanje in pristop:

/

Osebnost:

/

Odprtost za novosti:

/

Strokovnost:

/

Finančno stanje:

/

POGOVOR

Reja na prostem ni možna, saj je kmetija precej razdrobljena. Pašniki so oddaljeni in razpršeni, zato so živali vedno v hlevu. Hlev je starega tipa, ni moderniziran.

Če bi obstajala opcija za rejo na prostem, bi ju to vsekakor zanimalo, saj imata o tem pozitivno mišljenje. Z rejo na prostem, pravita, je manj dela, živali so bolj zadovoljne in zdrave. Papirologija tudi ni problem. Vendar pa ravno zaradi visoke razdrobljenosti površin, te opcije ne vidita, oziroma se jima zdi nemogoča.

POGOVOR

CITATI

“Z rejo na prostem je manj dela, živali so bolj zadovoljne in zdrave.”

“Reja na prostem ni možna, saj je kmetija precej razdrobljena. Pašniki so oddaljeni in razpršeni, zato so živali vedno v hlevu.”

KMETIJA BELA KRAJINA

Kmetija z zavedanjem vpliva prehrane na družbo

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

128 glav živine; 40 dojlj, 38 telet, 50 bikov pitancev dokupi, prodajo 50t žita letno

Površine:

65 ha obdelovalnih površin, 6 ha gozda

Glavna dejavnost:

prodaja klavnega mesa ter mesnih izdelkov

Intenzivnost kmetije:

intenzivna

Lokacija kmetije:

Bela Krajina

Okolje kmetije:

Na ravninskem področju Bele Krajine ob reki Kolpi.

Številnost osebja:

Delo opravljajo poleg službe lastnik in njegova starša.

Last kmetije:

Prevzeta od staršev.

Izobrazba intervjuvanca:

5. stopnja izobrazbe lastnika (srednja kmetijska šola),

Organizacija prostora:

1 hlev za bike, 1 hlev za teleta in dojlje (pozimi), 2 silažna silosa v sklopu hleva, 1 montažni na travniku, prostor nad hlevom za suhe bale.

OCENA O INTERVJUVAJNCU

Razmišljanje in pristop:

/

Osebnost:

/

Odprtost za novosti:

/

Strokovnost:

/

Finančno stanje:

/

POGOVOR

Želijo povečati kapacitete obstoječe dejavnosti pitanja, ohraniti kakovosti mesa, se v prihodnosti vključiti v dodatno dejavnost na kmetiji (turizem).

Verjamejo, da je zelo pomembno kakšno hrano uživamo vsakodnevno in pridelava zdrave hrane je glavna vloga kmeta; mora strmeti k temu, da ugodno vpliva na zdravje uporabnikov. Zelo težko pa je konkurirati napačnemu razmišljanju ali pomanjkanju znanja potrošnika ter njegovi naivnosti pri kupovanju hrane ali absorbiranju nepravilnih informacij na internetu.

Razumejo delovanje trgov, pomembnost prilagajanja na razmere (letina, cena, vreme, ...) Se zavedajo, da je potrebno konstantno posodabljanje tehnologije in mehanizacije, prav tako prilagajanje v zahtevah birokracije, kar pa zahteva zelo veliko vložka.

Zelo dobro poznajo simulacijo zemlje, način pridelave raznovrstnih posevkov ter potrebe živine.

Poslujejo z dobičkom.

TEŽAVE IN POTREBE:

Pomanjkanje zazidljivih površin v neposredni bližini za širjenje obstoječe proizvodnje (bistven problem)

Pomanjkanje prostora za shranjevanje silažne krme.

Prostor za dokrmeljevanje živali na paši, dovoz pitne vode, sortiranje, oskrba živali na prostem (koridori).

KMETIJA HRASTOVIC

Informirani kmetovalci z majhno kmetijo

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

11 krav, prašiči in kokoši

Površine:

/

Glavna dejavnost:

/

Intenzivnost kmetije:

/

Lokacija kmetije:

Vransko

Okolje kmetije:

/

Številnost osebja:

/

Last kmetije:

/

Izobrazba intervjuvanca:

/

Organizacija prostora:

/

OCENA O INTERVJUVANCU

Razmišljanje in pristop:

/

Osebnost:

/

Odprtost za novosti:

/

Strokovnost:

/

Finančno stanje:

/

POGOVOR

Tadej Hrastovic:

Krave so načeloma zelo pametne živali, so zelo iznajdljive, pogostokrat raziskujejo, in so zmožne preživetja tudi brez pastirja.

Prosta reja pri nas poteka tako da so krave spuščene znotraj omejenega pašniškega prostora, ki je velik približno 400 kvadratnih metrov. Krave v objektu ki ga imamo postavljenega na pašniku ponoči pridejo spat. So zelo nezahtevne živali... ne potrebujejo ločenih spalnih »boothov« Ko grejo živali spat se uležejo tako da se stiskajo, in si s tem izmenjujejo toploto.

V objektu ki stoji na pašniku imamo posode v katerih so prehranski dodatki kot so
-Proteini
(Zaradi proteinov krava hitreje zraste in kmetovalec lahko meso in mleko iztrži prej.)
-Ostala hranilna dopolnila
(Delujejo kot booster za rast živali)

Deževnica ki se nabira v rezervoarjih za vodo je zaradi nedovršenega filtrirnega sistema lahko okužena, ali pa vsebuje bakterije...

V vodi na pašnikih lahko najdemo:

- Mikroorganizme
- Bakterije
- Zajedalce
- ...

Zaradi teh lahko krava zboli, in nudi slabšo kvaliteto mleka in mesa, ker se zaradi mikroorganizmov in zajedalcev ne razvije dovolj.

»Zajedalci jedo kravo« -> Manj mesa za prodajo

Krava potrebuje:

- Krmo (hrana)
 - Vodo
 - Proteini
 - Zavetje pred snegom in dežjem
 - Svetloba, vir toplote
 - Video nadzor
 - Z ograjo omejena površina pašnika
-

-Pašnik mora biti narejen tako da se prezračuje, in da v njem konstantno kroži svež zrak.

-Pašnik mora imeti streho nad glavo, in kakšno dodatno zložljivo streho pod katero lahko vzpostavimo dodatno delovno površino.

-Pašnik mora imeti filtrirni sistem za filtriranje deževnice v pitno vodo.

-Teren na katerem se postavi objekt ne rabi biti nivilirani, če je teren relativno raven, se lahko pašnik sestavi in postavi na mestu uporabe.

IDEJE:

-Objekt na pašniku lahko ima na strehi solarne kolektorje s katerimi napajamo elektronske dodatke na objektu.

-Objekt na pašniku lahko ima vetrno elektrarno, ki energijo beleži v baterijo.

-Objekt na pašniku ima lahko integrirane kamere in anteno, s katerima lahko prenos iz pašnika »streama« kmetovalcu na računalniku doma, in medij deluje kot video nadzor objekta in živali.

-Objekt lahko ima tendo ali dodatne zložljive strehe kot dodatno delovno površino

-Objekt je lahko oblikovan tako da se direktno pripne na traktor, in se odpelje (filozofija mobilnosti

IDEJE:

-Mobilni objekt

-Objekt ki je postavljen na pašniku je lahko oblikovan tako da se lahko direktno priklopi na vlačilno kljuko na traktorju.

Zaradi tega bi lahko objekt večkrat in lažje prestavili iz enega mesta na drugega

Od tega je odvisen tudi transport izdelka iz podjetja do naročnika.

Objekt bi moral biti oblikovan tako da je njegova konstrukcija dovolj močna in statična da se med transportom ne deformira ali uniči.

Na objekt bi mogla biti integrirana kolesa, ki se spustijo ali dvignejo in spoj zavarujemo pred odpetjem.

Objekt bi bil oblikovan tako da ima 2 kolesa na eni strani, na drugi strani pa vlačilno roko, ki bi se priklopila na vlačilno kljuko na traktorju (kot konvencionalna avto- prikolica)

-Modularne sestavljive enote

Z modularnimi enotami bi si lahko vsak kmetovalec sestavil površino objekta po željeni prostornini.

Ena modularna enota bi bila oblikovana kot npr. enota za dve živali.

Kmetovalec bi lahko kasneje dokupil module in s tem povečal površino objekta če bi potreboval več prostora. Če se pokaže potreba po prodaji objekta, bi ga iz ideološkega smisla lahko kot standardiziran sestavni element prodal naprej.

-Zložljiva konstrukcija

Objekt z zložljivo konstrukcijo bi bil enostaven za transport, distribucijo in pakiranje. Transport zložljivega objekta bi lahko potekal z bolj konvencionalnimi transportnimi vozili npr (traktor, kombi...)

Zložljiva konstrukcija omogoče enostavno prestavljanje objekta na terenu.

Nudi tudi amortizacijo prostora ... Potrebuje več prostora- > popolnoma razprta konstrukcija / Potrebuje manj prostora -> priprta konstr.

-Ovratnice

Krave ki že tako ali tako nosijo ovratnice, bi lahko okrog vrata nosile ovratnice s katerimi bi komunicirale z kmetovalcem.

Kmetovalec zaradi tehnološko digitalnih parametrov ki jih podpira ovratnica, ne potrebuje izvajati dela pastirja tako pogosto.

Pod ideje:

-Ovratnice z elektro shockerjem, ki stresejo kravo ko ta prekorači mejo pašnika

-Ovratnice imajo integrirane gps antene, zaradi katerih izgubljeno žival lažje poiščemo v primiru da ta oddtava stran.

-Ovratnice beležijo kolikokrat žival prejme hrano in ostale proteini na dan... Deluje kot Študentski boni (haha)

-Ovratnica v tem primiru deluje kot magnetni ključek s katerim se krava približa »dispenserju« preko katerega dobi hrano, vodo, hr. dod.

KMETIJA B

Kmetija izključno s pašo celo leto, ki seli živino na približno 14 dni

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

skupno imajo 107 glav živine, od tega je 55 glav krav molznic, ki so ponoči na paši oz. izpustu, ki je ob hlevu.

Površine:

35 ha obdelovalnih površin (nekaj je lastnih, nekaj v najemu)

Glavna dejavnost:

prireja mleka in prodaja mleka v mlekarno, ter dopolnilna dejavnost predelave mleka v mlečne izdelke na kmetiji

Intenzivnost kmetije:

intenzivna

Lokacija kmetije:

kmetija je na podeželju, ni v zgoščenem naselju, je pa ob glavni cesti, ki pelje do znanega zdravilišča in term v Šaleški dolini

Okolje kmetije:

/

Številnost osebja:

delajo poleg službe: Na kmetiji delajo nosilec kmetijske dejavnosti, njegov brat in starša. Vsi so polno zaposleni na kmetiji, nihče od njih ne hodi v službo.

Last kmetije:

Prezeta od staršev.

Izobrazba intervjuvanca:

Visokošolska

Organizacija prostora:

gospodarska poslopja imajo skupaj. In so izven zgoščenega naselja. Nekaj zemlje imajo v okolici kmetije, večino pa na oddaljenih zemljiščih. Pašnike na katere spustijo krave ponoči imajo v okolici hleva. trava dovolj zaraste,...), vsakih 14 dni seli živino ter krmišča in vse ostalo na druge pašnike. Zraven hiše ima ogromno odprto »garažo«, v kateri shranjuje bale sena.

OCENA O INTERVJUVANCU

Razmišljanje in pristop:

V vse stvari se poglobijo in jih »naštudirajo«. Sledijo trendom, po svojih močeh se želijo prilagajati trgu in ne stagnirati na določeni točki.

Osebnost:

Odprt za pogovore, za spoznavanje novih stvari.

Odprtost za novosti:

Sledijo tehničnim novostim, v vse novitete se dobro poglobijo in jih raziščejo.

Strokovnost:

Strokovni. Pri svojem delu dosegajo najvišjo kakovost mleka. Dobro izkoriščajo potenciale kmetije in dobro imajo organizirano osnovno in dopolnilno dejavnost, ki se druga z drugo prepletata.

Finančno stanje:

Trenutno so v postopku mladega prevzemnika in s finančno pomočjo države, bodo obnovili in posodobili hlev.

POGOVOR

Eno izmed večjih težav, ki jo vidi na paši je zagotavljanje sence. Ni na vsakem pašniku v bližini dreves, ki zagotavljajo senco, živali pa potrebuje prostor, kamor se lahko umakne pred soncem in vročino.

Drug problem, ki ga je zaznam na paši, pa so uporabne lovilne pregrade.

CITATI

“Največjo težavo pri paši zaznavam z zagotavljanjem sence, na vsakem pašniku ni dreves v bližini.”

KMETIJA ROBAS

Kmetija s hlevsko rejo

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

100 glav, 40 od tega molznic

Površine:

/

Glavna dejavnost:

prodaja mleka, mesa

Intenzivnost kmetije:

Intenzivna kmetija

Lokacija kmetije:

Cerklje

Okolje kmetije:

/

Številnost osebja:

/

Last kmetije:

podedovano

Izobrazba intervjuvanca:

/

Organizacija prostora:

Star in nov hlev, v novem hlevu prosta reja.

OCENA O INTERVJUVANCU

Razmišljanje in pristop:

/

Osebnost:

/

Odprtost za novosti:

/

Strokovnost:

/

Finančno stanje:

/

POGOVOR

Kmetijstvo Robas je ena izmed večjih kmetij v vasi Cerklje. Gre za kmetijo, ki se nadaljuje iz roda v rod. Pred kratkim so prenovili polovico kmetije, prešli so na prosto rejo, razširili bokse in prostor bivanja živali. Imajo 40 krav molznic, vsega skupaj pa 100 glav živine. Prodajajo mleko, meso, jajca in zelenjavo. Gre za intenzivno kmetijstvo.

V prenovljenem delu se krave prosto gibljejo. Gre za prosto rejo v zaprtem, a zelo zračnem prostoru. Krave imajo dovolj prostora za gibanje in počitek. Lastnik poudari razliko med novejšim in starejšim delom njegove kmetije. V novejšem delu s krave bolj zdrave, manj je problemov, boljša higiena in lažje pospravljanje. V starejšem delu so biki in krave privezane in imajo bistveno

Zapisal / a: Vesna Golob

manj prostora, je več problemov in težave z zdravjem. Zaradi posodabljanja je največji problem prostor saj za udobne razmere potrebujejo prostor, ki pa ga primanjkuje.

Kljub raznim napravam in avtomatizaciji meni, da določene stvari že olajšajo, toda njegova prisotnost je in vedno bo potrebna, saj ne-glede na to kaj postorijo aparati mora kmet pregledati žival, preveriti stanje, zdravje itd. Nakup raznih aparatov je prevelik finančni zalogaj za majhne kmetije.

Za krave, ki so v zunanjih prostorih, mraz ni problem, saj se prilagodijo razmeram. Nekatere imajo možnost bivanja notri na toplem in suhem, pa raje ležijo zunaj tudi pozimi. Na prostih pašnikih je prav tako potrebno dodajati krmo, krave se prosto pasejo in po potrebi obiskujejo jasli in napajalnike za vodo.

Problematika kmetijstva je v prostoru, ob enem pa tudi padeč kupne moči. Čeprav gre pri njih za kvalitetno mleko in meso, se na tržišču prodaja pdo več blagovnimi znamkami in marketing opravi svoje. Manjše kmetije zelo težko delajo na masi, če bi to želeli, bi potrebovali več strojev in več osebja.

KMETIJA ZAVLADAL

Kmetija izključno s pašo celo leto, ki seli živino na približno 14 dni

TEHNIČNI PODATKI O KMETIJI

Struktura živine:

Skupaj 21 glav: 1 bik, 3 teleta, 17 krav (dojilje)

Površine:

11ha ograjenih pašnikov + 9ha površin za košnjo

Glavna dejavnost:

ekološka pridelava in prodaja govejega mesa, prodaja bal sena, vinogradništvo

Intenzivnost kmetije:

/

Lokacija kmetije:

Kras; Komen; zaselek Majerji

Okolje kmetije:

Kraško površje, poleti velika suša, slaba krma (zaradi suše) in posledično menjava pašnika vsakih 14 dni, zime so mile (govedo je lahko na paši), paša vse leto

Številnost osebja:

Družinska kmetija, 4 člani - 2 zaposlena, 2 študenta

Last kmetije:

Postavljena na novo.

Izobrazba intervjuvanca:

srednja kmetijska šola

Organizacija prostora:

Hleva nima, vsa živina je zunaj celo leto, pri hiši ima glavno krmišče, kjer ima krave samo ob posebnih priložnostih (inšpekcija, ko se trava dovolj zaraste,...), vsakih 14 dni seli živino ter krmišča in vse ostalo na druge pašnike. Zraven hiše ima ogromno odprto »garažo«, v kateri shranjuje bale sena.

OCENA O INTERVJUVANCU

Razmišljanje in pristop:

Lastnik je zelo ekonomsko usmerjen in sicer zaveda se, da mora za govedo zapraviti čim manj denarja, ker ima govedo samo za prodajo mesa, to pomeni, da se mora živina čim več pasti in čim manj hraniti s krmo oz senom. Vse kar dodatno vloži v govedo se mu ne splača. Rad bi olajšal delo sebi in vseeno nudil kar se da dobre pogoje govedu. Odločil se je, da bo imel ekološko kmetijo, ker ne želi veliko posegati v naravo ter samo rejo živali, zato se njegova živina izključno samo pasi in ji ne dodaja nobenih prehranskih dodatkov.

Osebnost:

Je odprt, prijazen ter zgovoren. Goveda nima samo za prodajo ampak ker mu je to v veselje in se rad ukvarja s tem, zelo dobro se razume s sovaščani, ki mu dovolijo na svoji zemlji pasti govedo in kositi travo, ker sam nima dovolj hektarov, da bi lahko nemoteno pasel.

Odprtost za novosti:

Za nove ideje je zelo odprt, rad bi sebi olajšal delo in omogočil govedu boljše razmere, za nove mere je odprt do te mere, da je pripravljen do konca sodelovati v projektu, tudi v končni fazi, ko bomo testirali koncepte novega izdelka. Doma ima ogromno ponudb najrazličnejših podjetij, ki nudijo izdelke za pašo. Med drugim ima tudi že ponudbo podjetja Swartzman za tunel. Novosti redno spremlja in je zelo informiran o vsem, kar se dogaja na tem področju.

Strokovnost:

S kmetijstvom in živinorejo se ukvarja že 25 let, je zelo informiran in ima veliko znanja iz področja govedoreje na splošno in ne samo v prosti reji oziroma pašništvu. Pozna vse zakone in vsa pravila, ki se dotikajo same govedoreje.

Finančno stanje:

Ne investira veliko zaradi samega pašništva, ki tega ne zahteva. Govedorejo ima za dodatno dejavnost, poleg službe, s katero dodatno zasluži. Kmetija ni velika, lastnik nima veliko površin vendar se je znašel in tako goji živino z minimalnimi stroški.

POGOVOR

Koliko glav živine imate in koliko ha pašnikov?

Imamo skupaj 21 glav, 1 bika, 3 teleta, 17 krav, ki so dojlje. Ta 3 teleta bodo šla kmalu v zakol in nabavili bomo nove. Ni kaj je težko oddati teleta, ker ti vseeno prirastejo k srcu ampak nimaš druge izbire tako je. Vsega skupaj pa imam 20ha površin, niso vse moje, sam imam okrog 5ha ostalo pa imam v »najemu«. Ključnega pomena so sosedski odnosi, moraš imeti dobre odnose, ker samo tako lahko funkcionira stvar. Z ljudmi se moraš družiti, da ti pomagajo in ti priskočijo na pomoč, ko jih rabiš. Zato imam veliko ha zemlje 9ha za košnjo in 11ha za pašo. Ljudje mi dajo svojo zemljo, da je uporabna, njim je vredno da pokosim in meni je super, ker dobim seno, ki mi ga ni potrebno kupiti. Res ključnega pomena so odnosi s sovaščani. Če ne bi imel dobrih odnosov se ne bi ukvarjal s tem, ker se na žalost ekonomsko ne izide, če moraš vse kupiti in plačati.

Kakšna kmetija pa je to? Kakšen namen ima?

Imam eko kmetijo, to pomeni brez dodatkov, brez kakšnih dodatnih krmilim vse kar dokupim je potrebno zapisati in inšpekcija pregleda, ali vse ustreza predpisom. Krave imam izključno za prodajo mesa. Največ mesa prodam v Italijo. Zame je ključnega pomena, da je vse kar se da brezplačno, minimalni stroški, kar preveč zapravim, preveč vložim se mi ne splača. Tudi hleva

CITATI

“Živali neprestano selim, na pašnikih jih imam približno 14 dni, v tem času krave pojejo, kar je užitnega in jih je potrebno seliti, zato je pri pomembno, da na čim hitrejši in najlažji

način preselim korita za vodo, krmišča,...”

“Hleva nimam, ker mi je žena postavila ultimat, da si ne želi smradu, zato sem se odločil za prosto rejo.”

nimam, ker mi je žena postavila ultimat, da si ne želi smradu, zato sem se odločil, da bom imel prosto rejo in stremim k temu, da imam prosto ekološko rejo, dokler se še da in je v moji moči.

Kako pa s krmo živali?

Kot sem že rekel zame je ključnega pomena, da je vse z minimalnimi stroški. Živali neprestano selim, na pašnikih jih imam približno 14 dni, v tem času krave pojejo, kar je užitnega in jih je potrebno neprestano seliti, zato je pri meni ta mobilnost opreme res pomembna, da lahko na

čim hitrejši in najlažji način preselim korita za vodo, krmišča,... in težava je tudi v tem, da zaradi oddaljenosti pašnikov in mojega dela, ne morem redno opazovati krav in njihovega vedenja, ker samo tako opaziš če je z živaljo kaj narobe, zato imam težavo tudi s spremljanjem vode, ki jo popijejo. Na pašnikih imam kar navadne banje, v katerih je voda in nimam nadzora nad tem, koliko tekočine so krave zaužile, idealno bi bilo, da bi bil kakšen dozirnik vode, iz katerega bi lahko razbral količino popite vode.

Kaj pa napajalniki?

Napajalniki niso lahki za selitev in napajalnik omogoča pitje nekje do 12l na minuto, živina pa pije do 20 litrov na minuto, krava se zdolgočasi in noče pit, ker je prepočasno in posledično popije premalo vode. Vsaj moja izkušnja je taka in na žalost ne morem kontrolirati koliko katera krava popije, če bi lahko to kontroliral bi bilo lažje zame in seveda boljše za krave, da ostanejo zdrave. Sploh pa v sušnih mesecih poleti, pri nas je huda suša in zaradi apnenca (Kras), vsa voda odteče in imamo kar težave glede tega.

CITATI

“Zaradi oddaljenosti pašnikov ne morem redno opazovati krav in njihovega vedenja, zato imam težavo tudi s spremljanjem vode, ki jo popijejo.”

“Idealno bi bilo, da bi bil kakšen dozirnik vode, iz katerega bi lahko razbral količino popite vode.”

“Napajalniki niso lahki za selitev in napajalnik omogoča pitje nekje do 12l na minuto, živina pa pije do 20 litrov na minuto, krava se zdolgočasi in noče pit.”

Kako pa izgleda selitev živine?

Nič cela družina gre pa se odpravimo in izženemo, imamo srečo, da pašniki niso veliko oddaljeni med seboj, ker je selitev kar naporna. Krava se navadi in s časoma ni težav.

Kaj pa selitev po cesti?

Ja to je hudo, sicer živimo na vasi in se lahko vse uredi. Ko je čas za selitev enostavno zapremo del ceste, da lahko premaknemo živino, ljudje to razumejo, kakor sem rekel dobre odnose moraš imeti potem gre vse lažje. Obstajajo tudi lovilne ograde, ki pomagajo nadzorovat živino, jo usmerjat, sam to ni za selitev, to je bolj namenjeno tistim ki imajo hleve, da živino notri spravijo.

Pa imaš kakšno tudi sam?

Imam, ampak jo imam pred hišo, kjer imam krmišče, tukaj zadržujem krave ko ima za priti kakšna inšpekcija, da jih imaš bliže. Ampak te ograde niso pogruntane, pretežke so, niso lahke za uporabo, to ni ok. Morale bi biti lažje, zložljive, prenosljive in stabilne, da se ne bi upale prevrniti. Ne vem če je to tehnično možno izpeljat ampak bi definitivno vsak kmet potreboval to. Težava je tudi, ko se tele skoti, skoz je pri materi, vsaka krava mora imet oznako, »uhanček« s številko. Ta teleta je po pašnikih težko lovit in ločit od matere, da lahko namestiš oznako, fajn

bi bilo, da bi ostajala kakšna ograja, s katero bi lahko ločil telička, teliček bi ostal zaprt in miren, da mu lahko namestiš oznako, ker zna bit kar naporno. No jutri pride inšpekcija, en teliček nima oznake, ker nam ga še ni uspelo ujet, ni dobro, kaj hočemo. Mobilnost je res glavni faktor pri prosti reji, nekaj že sam urediš pa poštimaš, ampak že te banje, to je zelo neprirodno, težke so. Vsi, ki imajo prosto rejo bi rabili lahka korita, zložljiva, da bi jih lahko prinesel kamor koli, ker te banje je težko. Sploh pri meni, ker selim pogosto in je kar naporno, vse skupaj preselit.

Kaj pa selitev s kamionom oz prikolico?

Ja to si lahko privoščijo samo večji, to pride v poštev ko imaš oddaljene parcele, pri meni je najboljše, če preženem živino in premaknem vso opremo na drug pašnik, to je cenovno najbolj vreden.

Kaj pa na pašniku, imaš kakšen objekt, kjer se krave lahko skrijejo pred soncem, dežjem?

Joj ne nimam, bilo bi prehudo za premikat in selit, bilo bi pa super, če bi obstajalo kaj takega. Imam srečo, da je veliko gozda, kjer se živali lahko skrijejo, najpogosteje jih vidiš po grmovju, najbolj zanimivo je, ko pada dež in vidiš samo riti ker glave si tiščijo v grmovje, ker jih voda moti oziroma nimajo rade, da jim na oči pada voda.

CITATI

"Te banje, to je zelo neprirodno, težke so. Vsi, ki imajo prosto rejo bi rabili lahka korita, zložljiva, da bi jih lahko prinesel kamorkoli."

"Pri meni je najbolje, če preženem živino in premaknem vso opremo na drug pašnik, to je cenovno najbolj vreden."

"Balo sena dam na traktor, peljem na pašnik dam v krmišče in to je to."

Kaj pa burja?

S tem nimam težav, vsake toliko časa zapiha ampak ni problemov.

Kje imaš spravljene bale sena? Kako krmiš z njimi na oddaljenih pašah?

Spravljene imam kar pod nadstreškom, ki sem si ga sam zgradil. Sem že prosil za ponudbo podjetje Schwarzmann, za ta agrotunel, ker bi s tem zaščitil bale sena. Tam kjer jih imam trenutno jih sonce zelo obdela in postanejo grde, jih ne morem prodat. Jaz si delam zalogo, meni je glavno to, da imam zaloge sena, kar imam odveč prodam, ampak bala more biti lepa in seno prave barve, na soncu postane sivo in nihče ti tega ne bo kupil. Tiste ostanejo pri meni, kar je sivega uporabim za steljo tukaj pred hišo, da ne hodijo po betonu. Tako da ja moram še razmisliti ali nabaviti agrotunel ali ne. Drugače pa balo sena dam na traktor, peljem na pašnik dam v krmišče in to je to. Stremim k temu, da porabim kar se da malo sena, raje selim, ker je cenejše in krava je sveže, na krasu je zeleno še čez zimo, tako da je to optimalno. Res poskusim čim manj krmiti.

Pa podjetje Schwarzmann uspešno rešuje tvoj problem?

Ja ti agrotuneli so zanimivi in uporabni, definitivno že zaradi tega, ker ni potrebno imeti

gradbenih dovoljenj, tudi slišal sem veliko dobrih besed na temo njih. Sicer spremljam vse kar se dogaja na tem področju, imam res ogromno ponudb, letakov od slovenskih do italijanskih ponudnikov, spremljat moraš, da vidiš če kakšen izdelek reši kakšno težavo.

V prosti reji pa si že...

...celih 25 let, vedno prosta reja, prej sem sicer imel hlev, ampak so se direktive preveč zaostriale in sem se odločil da bom imel samo še prosto rejo. Imam službo, to je samo stranska dejavnost, ker me veseli, rad delam z živalmi, prosta reja mi ugaja, ker nimam toliko dela z govedom. Sicer ukvarjam se še z vinogradništvom, to je bolj hobi.

Glede pašnikov, ko dobiš dovoljenja za nov pašnik ga ogradiš oz kako poteka to?

Ko mi nekdo podari zemljo jo ogradim z električnim pastirjem in pašnik je končan. Sicer ta električni pastir ni najboljša rešitev, ker mi vsake toliko časa kakšna krava pobegne, kot da se sploh več ne bi bale pastirja, postavljanje pastirja je kar zamudno in tudi ne preveč poceni. Vendar alternative ni. Kot pravim vedno se da nekaj izboljšat, vedno so neke novosti, samo spremljat moraš. Ogromno se je že spremenilo v teh 25 letih, sploh pri papirologiji, zmeraj več se zahteva, vedno večja vlaganja, nove direktive, zato poskušam, kot sem že večkrat povedal,

CITATI

"Imam res ogromno ponudb, letakov od slovenskih do italijanskih ponudnikov, spremljat moraš, da vidiš če kakšen izdelek reši kakšno težavo."

"Prej sem sicer imel hlev, ampak so se direktive preveč zaostriale in sem se odločil da bom imel samo še prosto rejo."

"Ko mi nekdo podari zemljo jo ogradim z električnim pastirjem in pašnik je končan."

vse naredit oz vzredit govedo z res minimalnimi stroški. Na tak način ni reja samo hobi, ker v nasprotnem bi vse delal res samo za hobi, moraš se znajti in dobit kje kakšno možnost, ki ti ponudi boljšo in cenejšo vzrejo.

POVZETEK TEŽAV, PRILOŽNOSTI IN IDEJ

Težave:

- Selitev živine na pašnike ter iz pašnika na pašnik
- Selitev krmišča in napajalnikov (korit z vodo) na pašnike
- Težave pri "lovu" živine in njihovi krotitvi
- Težave pri kontroli zaužite vode pri živini
- Težave z ograditvijo pašnikov in sama varnost živine

Potrebe:

- Lovilne ograje, ki bi bile lahke, zložljive in prenosljive ampak trdne in stabilne

- Olajšana selitev korit in krmišč (lažja korita ampak vseeno trpežna, lahko prenosljiva in stabilna)
- Boljši ter hitrejši način za ograditev pašnikov, ki bi bil varnejši za živino
- Posebni napajalniki, ki bi živinorejcem omogočali enostavno kontrolo količine zaužite vode
- Olajšana selitev živine na druge pašnike v primeru selitve po glavnih cestah

Priložnosti:

- Montažne, lahke, prenosljive in predvsem stabilne lovilne ograje za živino, ki bi kmetom omogočale lažji ulov ter nadzor živine
- Korita za napajanje živine, ki so lahka vendar stabilna in lahko prenosljiva ter po možnosti še zlozljiva in ravno tako krmišča
- Napajalniki, ki merijo količino zaužite vode, saj je to edini način, da kmet ugotovi, če živina dovolj pije
- Napajalniki bi morali omogočati večji pretok vode, ker živina pije do 20l tekočine na minuto, napajalniki pa omogočajo pretok do 12l na minuto, kar je za živino prepočasno